

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1947: 62
JORDBRUKSDEPARTEMENTET

FISKREDSKAPSFÖRSÄKRING

BETÄNKANDE AVGIVET AV
FISKREDSKAPSFÖRSÄKRINGSUTREDNINGEN

S T O C K H O L M
1 9 4 7

Statens offentliga utredningar 1947

Kronologisk förteckning

1. Kollektiv tvätt. Betänkande med förslag att underlätta hushållens tvättarbete. Heggström. xv. 284 s. S.
2. Betänkande angående fiskerinäringens efterkrigsproblem samt den prisreglerande verksamheten på fiskets område. Antonsons, Göteborg, 325 s. Jo.
3. Elkraftutredningens redogörelse nr 1. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras råkraftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Inledande översikt. Sv. Tryckeri AB. 84 s. K.
4. Betänkande med förslag till standardtariffer för detaljdistribution av elektrisk kraft. Heggström. 126 s. K.
5. 1944 års militärsjukvårdskommittés betänkande. Del 2. Beckman. 170 s. Fö.
6. Betänkande med förslag till geofysiskt observatorium i Kiruna m. m. Idun. 64 s. K.
7. Betänkande med förslag angående lantmästerpersonals organisation samt avlöningsförhållanden m. m. Marcus. 132 s. Jo.
8. Betänkande med förslag angående fiskets administration m. m. Kihlström. 155 s. Jo.
9. Betänkande om tandläkarutbildningens ordnande m. m. Del 3. Tandläkarinstitutets organisation m. m. Beckman. 166 s. E.
10. Betänkande med förslag rörande civilförsvarets organisation m. m. Beckman. 262 s. S.
11. 1940 års skolutredningens betänkanden och utredningar. 8. Utredning och förslag rörande vissa socialpedagogiska anordningar inom skolväsendet. Idun. 148 s. E.
12. Ungdomens fritidsverksamhet. Ungdomsvårdskommitténs betänkande del 4. V. Petterson. 392 s. Ju.
13. Betänkande med utredning rörande riksräkenskapsverkets organisation. Marcus. 114 s. Fl.
14. Handelen med olja. Betänkande med förslag avgivet av oljeutredningen 1945. Heggström. 343 s. 4 pl. Fo.
15. 1941 års lärarlönesakkunniga. Betänkande med förslag till lönerreglering för övningslärare. Sv. Tryckeri AB. 370 s. Fl.
16. Förslag till konvention mellan Sverige, Danmark och Norge om erkännande och verkställighet av domar i brottmål m. m. Norstedt. 24 s. Ju.
17. Stöd åt utvecklingshämmand ungdom. Ungdomsvårdskommitténs betänkande del 5. V. Petterson. 144 s. Ju.
18. Kommitténs för partiell arbetsföra betänkande. 2. Förslag angående yrkesvägledning och yrkesutbildning för partiell arbetsföra m. m. Katalog och Tidskriftstryck. 324 s. S.
19. Kompetensfordringar för statliga, vissa halvstatliga och kommunala tjänster samt sådana yrken och befattningar, för vilkas utövande kräves av statlig myndighet utfärdad behörighetsförklaring eller legitimation. V. Petterson. 288 s. S.
20. Elkraftutredningens redogörelse nr 2: 15. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras råkraftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Älvsborgs län. Beckman. 48 s. K.
21. Socialvårdskommitténs betänkande. 15. Utredning och förslag angående särskilda barnbidrag och bidragsförskott m. m. V. Petterson. 114 s. S.
22. Betänkande med förslag till ändrad lagstiftning angående handel med skrot, lump och begagnat gods. Sv. Tryckeri AB. 125 s. H.
23. 1945 års lönekommitté. 2. Betänkande med förslag till statens allmänna avlöningsreglemente m. m. Marcus. 289 s. Fl.
24. Betänkande rörande ett centralt arbetsmarknadsorgan. Norstedt. 220 s. S.
25. 1945 års akademikerutredning. Norstedt. 64 s. E.
26. Slutbetänkande avgivet av bostadssociala utredningen. Del 2. Saneringen av stadssamhälleens bebyggelse. Organisationen av läne- och bidragsverksamheten för bostadsändamål. Idun. 598 s. S.
27. Betänkande med förslag till ändrad ordning beträffande vissa helgdagar. Katalog och Tidskriftstryck. 75 s. E.
28. Stuveriverksamheten i svenska hamnar. Heggström. 110 s. H.
29. Valförbandsanordningar för sjöfolk i hamn. Heggström. 118 s. H.
30. Betänkande med förslag till lag om regionkommuner m. m. Beckman. 214 s. S.
31. Betänkande med förslag angående utbildning av befäl för handelsflottan m. m. Idun. 264 s. H.
32. Utredning med synpunkter på sågverksdriften i Norrland och förslag angående jurättande av en central sågverksskola. V. Petterson. 150 s. 1 karta. Jo.
33. Redogörelse i sammandrag för utredning rörande planering av jordbruket och skogsbruket i Nedertorneå kommun. V. Petterson. 177 s. 6 pl. 1 karta. Jo.
34. 1940 års skolutredningens betänkanden och utredningar. 9. Gymnasiet. Idun. 622 s. E.
35. Elkraftutredningens redogörelse nr 2: 12. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras råkraftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Malmöhus län. Beckman. 43 s. K.
36. Vid andra riksskogstaxeringen av Norrland åren 1938—42 andra metodik och lärom vunnna erfarenheter. Redogörelse avgiven av 1937 års riksskogstaxeringsnämnd. V. Petterson. 205 s. Jo.
37. 1945 års skogshärbärgesutredningens betänkande. Del 1. Utredning rörande bostads- och levnadsförhållandena på hemmansökogarna med förslag till åtgärder för bostadsbeståndets komplettering och förbättrande. Idun. 301 s. S.
38. Lagberedningens förslag till jordabalk. 1. Norstedt. 313 s. Ju.
39. Supplement nr 7 till Sveriges familjenamn 1920. Statens Reproduktionsanstalt. 112 s. Ju.
40. Elkraftutredningens redogörelse nr 2: 11. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras råkraftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Kristianstads län. Beckman. 40 s. K.
41. Statsmakerna och folkhushållningen under den till följd av stormaktskriget 1939 inträdda krisen. Del 7. Tiden juli 1945—juni 1946. Idun. 449 s. Fo.
42. Betänkande angående organisationen av försöksverksamheten på jordbrukets område. Katalog och Tidskriftstryck. 252 s. Jo.
43. Betänkande med förslag om upphävande av äldre giftermålsbalken. Norstedt. 72 s. Ju.
44. Kommitténs för partiell arbetsföra betänkande. 3. Statens sjukhusutredningens av år 1943 betänkande. 8. Utredningar och förslag angående sysselsättnings- och arbetsterapi vid vissa sjukhus och vårdanstalter m. m. Katalog och Tidskriftstryck. 176 s. 8 pl. I.
45. Polisen och allmänheten. Betänkande med förslag till tjänstreglemente för polisväsendet. Idun. 126 s. I.
46. Betänkande angående familjeliv och hemarbete. Beckman. 320 s. S.
47. Fiskerättskommitténs förslag till fiskelag jämte därmed sammanhängande författningar. V. Petterson. 568 s. 2 pl. Jo.
48. Elkraftutredningens redogörelse nr 2: 8—10. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras råkraftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Kalmar län, Gotlands län och Blekinge län. Beckman. 68 s. K.
49. 1940 års skolutredningens betänkanden och utredningar. 10. Flickskolan. Idun. 253 s. E.
50. Sysselsättningsförhållandena inom varuhandeln. Beckman. 197 s. E.
51. Betänkande om granskning och antagning av läroböcker. Heggström. 137 s. E.
52. Möbler. Betänkande avgivet av 1946 års möbelutredning. Stockholms Bokindustri AB. 368 s. H.
53. Kommunallagskommitténs betänkande 1 med förslag angående ändringar i kommunallagarnas bestämmelser om bürgerlig primärkommuns kompetens och om kvalificerad majoritet. Idun. 216, 72* s. I.
54. Elkraftutredningens redogörelse nr 2: 25. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras råkraftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Norrbottens län. Beckman. 41 s. K.
55. Utredning med förslag angående utbildning av lärare för industri och hantverk vid anstalter för yrkesundervisning m. m. Heggström. 173 s. E.
56. Utredning angående organisationen av den finska församlingen i Stockholm samt de tyska församlingarna i Stockholm och Göteborg m. m. Av E. Schalling. Idun. 143 s. E.
57. Elkraftutredningens redogörelse nr 2: 13—14. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras råkraftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Hallands län samt Göteborgs och Bohus län. Beckman. 67 s. K.
58. Betänkande angående reglering av anställningsförhållandena för viss civil personal inom statsförvaltningen. Del 2. Personal med teknisk utbildning m. fl. Beckman. 82 s. Fl.
59. Betänkande med förslag angående forsknings- och försöksverksamheten samt undervisningen på mejerinäringens område m. m. Beckman. (2) 205 s. Jo.
60. Förslag till tryckfrihetsförordning. Norstedt. iv. 314 s. Ju.
61. Statens sjukhusutredning av år 1943. Betänkande 2 angående den lasarettanslutna B-sjukvården jämte anstaltsvården av kroniskt sjuka. Beckman. 120 s. I.
62. Fiskredskapsförsäkring. Betänkande avgivet av fiskredskapsförsäkringsutredningen. Am. Lundquist. 69 s. Jo.

Ann. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. E. = ecklesiastikdepartementet, Jo. = jordbruksdepartementet.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1947:62

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

FISKREDSKAPSFÖRSÄKRING

BETÄNKANDE AVGIVET AV

FISKREDSKAPSFÖRSÄKRINGSUTREDNINGEN

AM. LUNDQUIST · BOKTRYCKERI

STOCKHOLM

1947

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1937:61
FISHERY DEPARTMENT

FISKEREDSKAPSFÖRSÄKRING

BETÄNKANDE AVGIVET AV

FISKEREDSKAPSFÖRSÄKRINGSPUTSUTREDNINGEN

AM. FISH. DEPT. - STOCKHOLM

1937

Till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Jordbruksdepartementet.

Genom beslut den 12 april 1946 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för Jordbruksdepartementet att tillkalla 5 sakkunniga personer för att i enlighet med angivna riktlinjer verkställa utredning och avgiva förslag angående fiskredskapsförsäkring.

Med stöd av detta bemyndigande tillkallade herr Statsrådet såsom utredningsmän direktören i Försäkringsanstalterna Folket-Samarbete, S Apelqvist, ledamoten av riksdagens andra kammare, direktören N T Henriksson, fiskaren H S Levin samt ledamöterna av riksdagens andra kammare, folkskolläraren G T Skoglund och affärsföreståndaren K B Utbult. Tillika uppdrogs åt direktör S Apelqvist att såsom ordförande leda utredningens arbete.

Den 7 juni 1946 förordnades direktionssekreteraren A Pernell att vara sekreterare hos utredningen.

Utredningen, som antagit benämningen *Fiskredskapsförsäkringsutredningen*, får härmed vördsamt avgiva sitt betänkande.

Stockholm den 14 november 1947.

SEVED APELQVIST

TORSTEN HENRIKSSON

HANS LEVIN

GÖSTA SKOGLUND

BIRGER UTBULT

/ Arne Pernell

Innehållsförteckning.

Skrivelse till Statsrådet och Chefen för Kungl. Jordbruksdepartementet.

Kap. 1. Kort översikt över tidigare behandling av frågan om fiskredskapsförsäkring ..	5
Kap. 2. Grunder för hittills utgivet statsbidrag	8
Kap. 3. Fiskredskapsförsäkring i utlandet.	10
Kap. 4. Försök med fiskredskapsförsäkring i Sverige	15
Kap. 5. Understöd eller försäkring — centralt eller lokalt organiserad försäkring	18
Kap. 6. Anknytning till fiskarens nuvarande organisationer	21
Kap. 7. Fiskredskapsförsäkringsföreningarnas verksamhetsområden	22
Kap. 8. Fiskredskapsförsäkringsföreningarnas organisation	24
Kap. 9. Kontroll	25
Kap. 10. Försäkringsavgifter	27
Kap. 11. Självrisk	32
Kap. 12. Fondbildning inom fiskredskapsförsäkringsföreningarna	34
Kap. 13. Statsbidrag	35
Kap. 14. Uttaxering	38
Kap. 15. Återbäring	40
Kap. 16. Försäkringsvillkor	42
Kap. 17. Frågan om vilka fiskredskap, som skola ingå i försäkringen	43
Kap. 18. Frågan om upptagande av båtförsäkring i fiskredskapsförsäkringsföreningarnas verksamhet	44
Kap. 19. Övervakande myndighet	46
Kap. 20. Försäkringskonsulent	48
Kap. 21. Förslag till Stadgar för Ömsesidiga Fiskredskapsförsäkringsföreningen Väst-kusten	49
Kap. 22. Kommentarer till de föreslagna föreningsstadgarna	56
Sammanfattning av utredningens förslag	60

Bilaga: Bolagsordning för Gävleborgs läns Ömsesidiga Fiskredskapsförsäkringsbolag.

1.

Kort översikt över tidigare behandling av frågan om fiskredskapsförsäkring.

Sedan år 1919 har Kungl. Maj:t haft möjlighet att anvisa medel åt fiskare, vilka genom förlust av eller skada på fiskredskap råkat i svår ekonomisk belägenhet. Bidrag ha i regel lämnats med belopp, som motsvarat $\frac{2}{3}$ av förlustens eller skadans värde. Hälften av bidraget har vanligen lämnats såsom understöd utan återbetalningsskyldighet och hälften såsom räntefritt lån att amorteras under högst 5 år.

Vid 1931 års riksdag väcktes två likalydande motioner (I: 185 och II: 215), i vilka föreslogs, att Kungl. Maj:t skulle låta verkställa utredning rörande de åtgärder, som från statens sida kunde vidtagas för att bereda fiskarebefolkningen tillgång till försäkring av båtar och fiskredskap. Motionärerna framhöllo, att riksdagen tidigare på många sätt visat sig uppskatta fiskerinäringen och sökt hjälpa dess utöware med bl. a. billiga lån till inköp av båtar och fiskredskap. Trots detta förekom, att många fiskare råkade i verkligt nödläge, särskilt då de på grund av stormar eller andra orsaker förlorade sina redskap, vilka jämte båtarna ofta utgjorde fiskarens enda verkliga tillgångar.

Jordbruksutskottet anförde i sitt utlåtande över nyssnämnda motioner, att fiskarena i stor utsträckning själva lyckats lösa frågan om båtförsäkring genom på olika kuststräckor bildade ömsesidiga försäkringsbolag. Beträffande båtförsäkring torde sålunda någon statlig åtgärd i stort sett icke vara påkallad. En statligt ordnad redskapsförsäkring tog utskottet avstånd från med hänsyn bl. a. till svårigheten att ordna en effektiv kontroll. En sund försäkringsrörelse på detta område måste dessutom i princip vara byggd på självverksamhet. Utskottet hemställde emellertid om utredning i frågan.

Kungl. Maj:t uppdrog genom beslut den 12 juni 1931 åt lantbruksstyrelsen att verkställa den föreslagna utredningen. Härjämte förordnade Kungl. Maj:t dåvarande aktuarien i pensionsstyrelsen, I T Askelöf, att biträda lantbruksstyrelsen vid utredningen.

En ny motion i Andra kammaren (II: 265) till 1933 års riksdag med begäran om utredning angående försäkring av fiskredskap avlogs med hänsyn till den två år tidigare igångsatta utredningen.

På interpellation av herr G Nyblom, Andra kammaren, år 1934, meddelade jordbruksministern, att utredningen blivit fördröjd, men att han hade för avsikt att i statsverkspropositionen detta år upptaga visst belopp som ersättning åt fiskare för förluster av redskap.

Lantbruksstyrelsen avgav sitt utlåtande den 27 augusti 1934. Beträffande fiskebåtar fann styrelsen, att frågan om försäkring redan blivit någorlunda tillfredsställande löst inom Göteborgs och Bohus, Hallands, Blekinge samt Gotlands län genom fiskarens egna åtgärder. Skulle behov av sådan försäkring uppkomma på andra håll, borde staten kunna i likhet med vad som skett vid tidigare tillfällen lämna visst understöd till ömsesidiga försäkringsföreningar, exempelvis ur anslaget till befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen. Särskilda åtgärder från statens sida vore sålunda icke påkallade.

Beträffande försäkring av fiskredskap fann lantbruksstyrelsen, att de privata försäkringsföreningar, som meddelat sådan försäkring, vanligen efter kort tid måst upphöra med denna verksamhet till följd av ekonomiska svårigheter. Möjligheter till försäkring mot partiella redskapsförluster, d. v. s. redskapsförluster utan samband med båtförlust, funnos endast i Blekinge och på Gotland, där försäkringen i mycket ringa grad anlätades. Enligt lantbruksstyrelsens åsikt berodde svårigheterna att ordna en tillfredsställande fiskredskapsförsäkring på den omständigheten, att fiskredskapen till följd av deras hastiga förslitning och värdeminskning äro mindre lämpliga såsom försäkringsobjekt. Vidare förelågo svårigheter att med tillfredsställande grad av säkerhet beräkna riskerna för förluster, varjämte sådan försäkringsverksamhet krävde en vidlyftig och relativt dyrbar förvaltningsapparat för kontroll mot missbruk.

Lantbruksstyrelsen förordade en understödsverksamhet av sådan utformning, att understöd skulle lämnas endast vid förluster eller skador av exceptionell natur. De så att säga normala riskerna, som vore förknippade med yrkets utövande, borde bäras av näringsidkarna själva. Understöden skulle utgå ur en för detta ändamål inrättad fond, förslagsvis benämnd statens fiskredskapsfond, vilken skulle stå under statskontorets förvaltning. Fonden borde bildas genom tillskott såväl av fiskarena själva som av staten. Genom att låta fiskarena i större utsträckning än dittills medverka vid ekonomiska stödåtgärder för nödställda yrkeskamrater förmenade lantbruksstyrelsen, att självaktningen och ansvarskänslan bland fiskarena komme att höjas. Varje yrkesfiskare i saltsjön skulle vara pliktig att till fonden erlægga en årlig avgift av tre kronor. Understöd ur fonden borde utgå med belopp motsvarande högst $\frac{2}{3}$ av förlustens eller skadans värde, varav hälften såsom bidrag utan återbetalningsskyldighet och hälften såsom räntefritt lån.

Lantbruksstyrelsen beräknade, att fonden genom fiskarens bidrag varje år

skulle tillföras omkring 30 000 kronor. Dessutom skulle staten bidraga med 15 000 kronor per år, vilket ansågs tillräckligt för att bereda ersättning enligt de angivna grunderna för fiskare, som råkat i nödställd belägenhet.

Till lantbruksstyrelsens utlåtande var bifogad en PM av I T Askelöf, vari föreslogs bildandet av ömsesidiga försäkringsbolag. Beträffande dessa borde staten träda hjälpare emellan, först om och när förluster och skador av större omfattning inträffade.

I proposition nr 77 till 1935 års riksdag begärde jordbruksministern ett anslag på 45 000 kronor för budgetåret 1935—1936 som avsättning till en statens fiskredskapsfond, varigenom kostnaderna även i fortsättningen skulle bestridas av statsmedel. Varje fiskare, som råkat i nödställd belägenhet genom förlust av eller skada på fiskredskap, skulle ha möjlighet att efter ansökan hos Kungl. Maj:t få ersättning med intill $\frac{2}{3}$ av värdet. Av beloppet borde regelmässigt högst hälften lämnas såsom bidrag utan återbetalningsskyldighet, medan återstoden skulle utgå såsom räntefritt lån med en amorteringstid av 8 år. Dock skulle ersättning icke utgå, där värdet av förlusten eller skadan understeg 50 kronor eller där förlusten eller skadan vore att hänföra till försummelse eller vårdslöshet från sökandens sida.

Jordbruksutskottet biträdde Kungl. Maj:ts förslag och riksdagen beslöt i enlighet härmed.

I en motion till 1935 års riksdag (II: 506) hemställdes om åtgärder för ordnande av fiskredskapsförsäkring under en försökstid av 5 år genom befintliga försäkringsföreningar i Göteborgs och Bohus samt Hallands län, för vilket ändamål måtte anvisas ett anslag av 150 000 kronor, varav 30 000 kronor för nästföljande budgetår. Jordbruksutskottet hemställde, att motionen icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd, eftersom utskottet biträdde Kungl. Maj:ts förslag om inrättande av en statens fiskredskapsfond.

I en motion (I: 36) till 1936 års riksdag begärdes bl. a. en förnyad utredning om fiskredskapsförsäkringen med hänsyn till att understöd från statens fiskredskapsfond lämnades endast till fiskare, som befunno sig i nödställd belägenhet. Där framhölls, att trots därmed förknippade svårigheter en undersökning borde göras, som kunde klarlägga omfattningen av de redskapsförluster fiskaren utsattes för i sin yrkesutövning. Samtidigt borde utredas, hur en på försäkrings tekniska grunder byggd redskapsförsäkring kunde åstadkommas. Härvid avsågo motionärerna, att fiskarena skulle erlagga en skälig försäkringspremie, medan staten borde bidraga med den överskjutande del av premien, som kunde bli en följd av de särskilda risker, som uppkomma vid försäkring av fiskredskap.

Jordbruksutskottet, som avstyrkte motionen i denna del, hänvisade i sitt utlåtande till de utredningar, som nyligen företagits i ärendet. Yrkandet föranledde ingen riksdagens åtgärd.

Svenska Ostkustfiskarens Centralförbund anhöll i skrivelse till Konungen den 17 september 1937, att frågan om försäkring av fiskredskap skulle bli föremål

för förnyad prövning. Enligt centralförbundets uppfattning förelågo små utsikter att få till stånd av fiskarena själva bildade försäkringsföreningar. Svårigheterna torde i väsentlig mån bero på att inga regler funnos, enligt vilka statsbidrag skulle kunna beviljas.

Jordbruksministern uppdrog den 4 januari 1938 åt dåvarande aktuarien Bruno Wingborg att utreda frågan och framlägga förslag i ärendet. Den 21 december 1938 avgav utredningsmannen sitt utlåtande. Häri lämnades en historisk översikt och en redogörelse för dittills förekommande försäkring av fiskredskap i Sverige och i utlandet samt uppgifter om storleken av de under 1935—1937 inträffade fiskredskapsförlusterna. Uppgifterna härom hade införskaffats genom Statistiska centralbyråns uppgiftslämnare för fiskeristatistik.

Utredningsmannen framdrog till en början vissa allmänna synpunkter på ordnandet av en frivillig fiskredskapsförsäkring. Ett förslag till kungörelse om allmänna grunder för sådan försäkring framlades, varjämte utredningsmannen redovisade en beräkning av det föreslagna statsbidragets sammanlagda storlek.

Sedan Wingborgs förslag blivit föremål för yttranden från olika myndigheter och fiskeriorganisationer, erhöll utredningsmannen i uppdrag att verkställa en överarbetning. Denna framlades i ett nytt utlåtande den 25 oktober 1939, där vissa omarbetningar företagits med anledning av de i remissyttrandena framlagda olika synpunkterna.

Utredningarna ha icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

2.

Grunder för hittills utgivet statsbidrag.

Till fiskare, som råkat i nödställd belägenhet på grund av förluster av eller skador på fiskredskap, utgår för närvarande ersättning av statsmedel dels i form av bidrag utan återbetalningsskyldighet, dels i form av räntefria lån på viss tid. Understöden beviljas av Kungl. Maj:t i enlighet med de i proposition nr 77/1935 angivna grunderna. För att ersättning skall ifrågakomma gäller sålunda:

- 1) den ersättningssökande skall genom förlusten eller skadan befinnas ha råkat i nödställd belägenhet;
- 2) förlusten eller skadan får ej vara att hänföra till försummelse eller vårdslöshet från sökandens sida;
- 3) förlusten eller skadan får icke anses normalt sammanhånga med redskapens användning (normala förluster eller skador ersättas icke);
- 4) ersättning utgår i regel icke, om förlustens eller skadans värde understiger 50 kronor;

5) ersättning utgår i regel med högst $\frac{2}{3}$ av förlustens eller skadans värde, varvid regelmässigt högst hälften lämnas såsom bidrag utan återbetalningsskyldighet samt återstoden såsom räntefritt lån med en amorteringstid av åtta år.

Jämlikt Kungl. Maj:ts proposition nr 77/1935 anvisades för budgetåret 1935—1936 45 000 kronor såsom »Avsättning till statens fiskredskapsfond». Till samma fond avsattes 1936 45 000 och 1937 50 000 kronor. Ur fonden, som förvaltades av statskontoret, utbetalades enligt Kungl. Maj:ts anvisningar såväl bidrag som lån.

År 1938 genomfördes nya principer för ifrågavarande bidrags- och låneverksamhet. Bidrag utan återbetalningsskyldighet anvisades sålunda ur ett särskilt reservationsanslag, medan för lånen upprättades en ny fond, kallad statens fiskredskapslånefond.

Under anslagstiteln »Bidrag till fiskare för förlust av fiskredskap m. m.» anvisades för budgetåren 1938—1939 och 1939—1940 reservationsanslag av tillhoppa 351 000 kronor. Senare har medgivits att samma anslag finge disponeras även under budgetåren 1940—1941 till och med 1947—1948. Storleken av de bidrag, som ur detta anslag netto utbetalats av statskontoret enligt Kungl. Maj:ts anvisningar, framgår av efterföljande tabell. Variationerna mellan de olika åren äro i regel måttliga, fränsett 1939—1940, då utbetalningarna ökade på grund av svåra stormar hösten 1938, vilka förorsakade stora skador och förluster på särskilt bottengarn i Skåne och Blekinge.

Budgetår	Kronor
1938—1939	15 437
1939—1940	118 946
1940—1941	18 381
1941—1942	7 737
1942—1943	11 020
1943—1944	11 319
1944—1945	28 034
1945—1946	24 333
1946—1947	13 445

Den kontanta behållningen på statens fiskredskapsfond vid utgången av budgetåret 1937—1938 överfördes till »statens fiskredskapslånefond». Utom detta belopp, som utgjorde 98 309:50 kronor, har riksdagen vid tre olika tillfällen anvisat anslag på tillsammans 31 000 kronor. Efterföljande uppställning utvisar de belopp, som under respektive budgetår utbetalats från fonden i enlighet med Kungl. Maj:ts anvisningar, samt återbetalningar på utelöpande lån:

Budgetår	Utbetalade lån	Återbetalningar	Vid slutet av budgetåret utelöpande lån
1938—1939	19 296:—	5 517:97	47 714:28
1939—1940	11 692:—	7 479:32	51 926:96
1940—1941	17 950:—	11 531:93	58 345:03
1941—1942	12 259:10	12 164:96	58 439:17
1942—1943	16 215:—	16 468:47	57 911:70
1943—1944	12 270:—	16 959:24	52 966:06
1944—1945	31 804:—	17 208:02	67 363:84
1945—1946	35 497:08	16 421:67	85 841:05
1946—1947	16 255:—	25 066:02	76 514:03

3.

Fiskredskapsförsäkring i utlandet.

Beträffande fiskredskapsförsäkring synes man i våra grannländer ha att brottas med ungefär samma problem som i Sverige. Försök med lokala ömsesidiga föreningar för bedrivande av fristående fiskredskapsförsäkring ha företagits, dock med ganska nedslående resultat. Den största svårigheten tycks över lag vara att få en bärkraftig premie. Åtgärder från statens sida ha vidtagits i Norge och Finland.

Norge.

I Norge tillsattes den 12 september 1938 en kommitté med uppdrag att undersöka och avge förslag till vad som från det allmännas sida kunde göras för att komma de fiskare till hjälp, som lida större redskapsförluster och som på grund härav icke bli i stånd att fortsätta fisket.

I november 1938 framlade kommittén ett förslag, att en tillfällig fond för större redskapsförluster skulle bildas. Kommittén ansåg nämligen, att en utredning av frågan om en allmän försäkring för fiskredskap ej kunde föreligga färdig i så god tid, att försäkringen kunde sättas igång till det kommande vinterfisket. Stortinget beslöt upprätta en sådan fond med ett belopp av 190 000 kronor, men beloppet nedsattes senare på grund av kriget till 150 000 kronor. Enligt de för fonden fastställda reglerna skulle ersättning utgå till fiskare vid återköp av redskap och småbåtar, då de på grund av oväder, förlisning, stark

ström eller dylikt lidit så stor förlust, att de i huvudsak voro ur stånd att fortsätta fisket.

Kommitténs arbete, som till följd av krigssituationen låg nere under en längre tid, utmynnade i ett betänkande den 31 januari 1941. Där framhölls, att frågan om försäkring av fiskredskap under fångst varit föremål för diskussioner mellan fiskarena sedan årtionden tillbaka, men att inga av de existerande försäkringsbolagen vågat teckna sådan försäkring med hänsyn till att den ekonomiska risken vore större än den premie, fiskarena skulle kunna förmås betala. Lokalt arbetande ömsesidiga fiskredskapsförsäkringsföreningar ha upprättats, men verksamheten har i så gott som samtliga fall nedlagts efter mycket kort tid.

Det förelåg icke statistiskt material för en säker bedömning av hur stora redskapsförlusterna voro under normala förhållanden, varför det var omöjligt att företaga en någorlunda säker beräkning av den erforderliga premien. Kommittén ville därför icke inlåta sig på en sådan uppskattning. Majoriteten inom kommittén uttalade sig emellertid för att en försäkring av fiskredskap utan årliga bidrag från statens sida vore ogenomförbar. Med hänsyn härtill föreslogs, att statsmakterna skulle vidtaga sådana anordningar, att en försäkring kom till stånd, även om stora årliga statsbidrag bleve nödvändiga.

Majoriteten föreslog, att försäkringen skulle byggas på lokala försäkringsföreningar, omfattande minst en kommun och högst ett fylke. Härigenom borde den bästa kontrollen för undvikande av missbruk kunna erhållas, eftersom medlemmarna i en sådan förening skulle kontrollera varandra ömsesidigt liksom i de ömsesidiga båtförsäkringsföreningarna. Som villkor för erhållande av statsbidrag borde fastställas, att föreningen skulle omfatta minst 50 försäkringstagare och en tecknad ansvarssumma av minst 150 000 kronor. I villkoren skulle vidare ingå, att föreningen vore förpliktad att taga in som medlemmar alla de fiskare inom verksamhetsområdet, som önskade försäkra sina redskap. Varje medlem i föreningen skulle vidare vara skyldig att försäkra alla de redskap, som enligt föreningens beslut ingingo i försäkringen.

Ersättning för förlorade redskap skulle utgå på grund av följande skadeorsaker:

- a) storm och hög sjögång,
- b) ström och isdrift,
- c) total förlisning av vederbörande fiskebåt,
- d) påsegling eller kollision med andra fartyg och redskap,
- e) skador på land förorsakade av oväder,
- f) för stor fisketyngd,
- g) skador genom att redskapen fastnat i botten,
- h) skada och förlust förorsakad av håkjæring (en hajart),
- i) brandskada på sjö och land (på land dock endast om redskapen voro förvarade i redskapshus eller visthusbod, som icke var utsatt för särskild brandfara).

Skador under vissa belopp skulle icke ersättas. Regler föreslogos av kommittén, innebärande minimibelopp för olika redskap, varierande mellan 25 och 300 kronor per skadetillfälle eller i vissa fall intill 3 % av försäkringsbeloppet.

Alla skulle stå självrisk med minst 20 och högst 40 % av försäkringssumman. Självriskens storlek borde vara störst i de högsta riskklasserna men icke så stor, att fiskarna funno det ofördelaktigt att försäkra redskapen.

Kommitténs avsikt var, att föreningarna skulle utarbeta särskilda värdeskalor för olika redskap med utgångspunkt från nyanskaffningsvärdet och viss årlig reduktion för slitage.

Majoriteten av kommittén hade dryftat, vilken premie fiskarna skulle kunna rå med att betala, och hade härvid stannat inför 3 % av försäkringsvärdet såsom den i regel högsta möjliga avgiften. Därest premieinkomsten icke skulle komma att täcka de årliga skadeersättningarna, borde staten träda stödande emellan genom att ersätta $\frac{3}{4}$ av överskjutande förlust. Den resterande fjärdedelen borde täckas medelst uttaxering. Skulle förlusterna under enskilda år komma att bli så stora, att en tilläggspremie av mer än $1\frac{1}{2}$ % skulle erfordras, borde dock överskjutande belopp helt tillskjutas av staten.

Utom nyss angivet statsbidrag vid större förluster borde alla föreningar vid starten få bidrag med ett belopp, motsvarande 1 % av den tecknade ansvarssumman.

Kommittén ansåg det vara fullständigt omöjligt att beräkna, hur stora belopp staten skulle komma att få betala ut i form av bidrag. Man beräknade emellertid, att även om förlusterna skulle komma upp i 9 à 10 % av ansvarssumman, komme statsbidraget att belöpa sig till högst $1\frac{1}{2}$ miljon kronor, om samtliga fiskredskap voro försäkrade.

Från Fiskeridepartementet i Norge meddelas, att inga åtgärder blevo vidtagna med anledning av kommitténs betänkande, så länge kriget varade. Efter krigets upphörande har betänkandet sänts på remiss till fiskeriorganisationer och representanter för fiskeriintressena. Efter det dessa utlåtanden inkommit, har Fiskeridepartementet funnit det nödvändigt att låta kommittén genomgå betänkandet på nytt. Kommittén har samtidigt anmodats att framkomma med tilläggsuttalanden och utarbeta förslag till genomförande av försäkringen.

För närvarande bedrivs fristående fiskredskapsförsäkring i Norge endast av två lokala föreningar.

1940 grundades Møre og Romsdal Fiskevegntrygdslag i Ålesund. Denna förening tecknar försäkring för drivgarn och bottengarn. Premien utgör 4 % av värdet på drivgarn och 5 % av värdet på bottengarn. Försäkringstagarna stå självrisk med 25 %. Föreningen har under de sju verksamhetsåren haft mycket stora förluster och fått tillgripa uttaxering. Senaste räkenskapsåret, 1946, utgjorde premieinkomsten ungefär 72 000 kronor och ersättningarna nästan det dubbla.

Under 1945 stiftades Rogaland Drivgarntrygdslag. Denna förening tecknar

försäkring endast av drivgarn. Premien utgör 5 % av garnens värde med en självrisk av 20 %. Verksamheten hittills har visat, att förlusterna äro långt större än man från början räknat med. Man har därför varit tvungen att företa särskild uttaxering med 3 % extra premie.

Från föreningen meddelas, att även om fiskarena hysa stort intresse för försäkring av sina redskap, äro de tveksamma i fråga om utvecklingen, eftersom man för framtiden troligen får räkna med att betala en premie av omkring 8 % och man trots detta icke kan vara säker på att få full täckning för sina förluster. Den allmänna meningen är sålunda, att försäkringen blir för dyrbar. Från styrelsens sida har man därför föreslagit, att ersättning skall komma att lämnas endast vid totalförlust av länk, som sjunker på grund av fisketyngd och icke kan bärgas. Under denna förutsättning bör premien kunna fastställas till högst 5 %.

Finland.

Försäkring av fiskredskap har även i Finland haft en mycket ringa omfattning. Före kriget fanns det endast tre föreningar, som idkade denna försäkringsform.

Genom en lag av den 22 juni 1938 stadgades rätt för fiskredskapsförsäkringsföreningar att åtnjuta statsbidrag, vilket bidrag senare genom en lagändring den 18 april 1946 ytterligare höjts. Man väntade, att de lokala fiskeriförsäkringsföreningarna skulle växa i antal och omfattning. Utvecklingen gick emellertid under kriget mycket långsamt.

Lagen innebär, att statsbidrag lämnas till försäkringsföreningar, som uppfylla vissa i lagen stadgade villkor. Fiskeriförsäkringsförening har sålunda att lämna försäkring av fiskredskap såsom nät, ryssjor, notar och övriga garnredskap, värdefullare långrevar samt fiskebåtar och fiskehyddor på is. Fiskeriförsäkringsförening bör vidare förbinda sig att ersätta fiskredskap, som förstörts, försvunnit eller skadats till följd av storm, svår sjögång, havsströmmar, grundstötning, påsegling, rörelser i isen eller annan sjöolycka. Ersättning skall lämnas med $\frac{3}{4}$ av skadans verkliga belopp.

Till fiskeriförsäkringsförening utbetalas i årligt statsbidrag $\frac{2}{3}$ av de skadeersättningar, som föreningen utgivit. Om ersättningarna för skador, inträffade under ett och samma räkenskapsår, överstiga 10 % av föreningens försäkringsbestånd vid årets utgång, erhålles i statsbidrag för den överskjutande delen 90 %.

Ansökan om statsbidrag tillställes lantbruksministeriet, som avgör, huruvida föreningen uppfyller villkoren för erhållande av sådant bidrag. Hälften av de skadeersättningar, som föreningen utbetalat under första halvåret, ersättes av staten efter den 1 juli samt återstoden av bidraget efter det granskning av föreningens årsräkenskaper ägt rum.

För den händelse föreningens förvaltningskostnader något år överstiga en viss fastställd gräns (det belopp som erhålles genom sammanräkning av $1\frac{1}{2}$ % av

föreningens försäkringsbestånd vid årets slut och 5 % av de under året utbetalade skadeersättningar) och för så vitt ökningen av administrationskostnaderna är en följd av dålig förvaltning av föreningens angelägenheter, kan lantbruksministeriet minska statsbidraget (med den del av förvaltningskostnaderna, som överskjuter nyssnämnda belopp). Utöver det årliga statsbidraget beviljas ett kapitalbidrag, vilket föreningen har att förvalta såsom en fristående statsbidragsfond och vars ränteinkomst föreningen äger använda för sina utgifter.

Fem föreningar bedriva försäkringsverksamhet i enlighet med lagens grunder. Dessutom ha ytterligare två föreningar nyligen bildats, varför försäkringsföreningar numera finnas överallt utom vid Bottniska vikens nordligaste del. Om kriget icke kommit emellan, torde man med säkerhet haft fiskeriförsäkringsföreningar överallt i kusttrakterna, medan man icke är i behov av sådana vid inlandsvattnen. Den hittillsvarande erfarenheten av föreningarnas verksamhet har varit, att skadorna varit mindre än man från början räknat med, särskilt som de enligt uppgift farligaste områdena efter fredsslutet icke längre tillhöra Finland. Statens bidrag ha sålunda under de senaste åren i genomsnitt icke uppgått till mer än cirka 100.000 finska mark per år.

Ålands ömsesidiga försäkringsbolag upptog 1937 på initiativ av Ålands landskapsnämnd försäkring av fiskredskap. Bolaget har infört två olika slag av försäkringar. Antingen gäller försäkringen under hela året, varvid premien utgör 6,75 % av försäkringsbeloppet eller också under tiden maj till december mot en premie av 4,5 %. Halva premien erlägges ur landskapsmedel. Försäkringstagnarna stå en självrisk av 25 % för varje skada. Försäkringsobjekten, som nästan undantagslöst utgöras av skötar, draggar och linor, besiktigas årligen, varvid de värderas och antecknas i ett besiktningsinstrument samt märkas.

Danmark.

Försäkring av fiskredskap bedrivs icke i Danmark som självständig bransch. Enskilda bolag och föreningar, som teckna försäkring av fiskefartyg, innefatta i denna försäkring även fiskredskap, men ersättning lämnas endast vid skador, som stå i samband med fartygsskada. Sålunda äro garn och nät m. m., som utsatts till fångst, icke inbegripna i försäkringen.

England.

Från England meddelas, att två bolag specialiserat sig på försäkring av fiskefartyg. Fiskredskap bruka samtidigt inbegripas i försäkringen, dock så att ersättning utgår endast vid båtskada medförande totalförlust. I försäkringsbrevet är införd en klausul, att försäkringen icke gäller för enskild skada i fråga om

fiskredskap under eller till följd av fiske, vilket innebär att förlust av enbart fiskredskap icke ersättes.

Vid underhandskontakt med Lloyd's har besked erhållits, att försäkringsskydd mot fiskredskapsskador är, om icke omöjligt, åtminstone ytterst svårt att erhålla. Som bekant kan nästan vad som helst försäkras hos Lloyd's, och det meddelas, att om en fast order skulle ges åt en mäklare för försäkring av detta slag, skulle han säkerligen finna en försäkringsgivare, som kunde ge en offert. Allmänt talat synes dock icke finnas någon marknad för försäkring av fiskredskap.

4.

Försök med fiskredskapsförsäkring i Sverige.

De ömsesidiga försäkringsbolag i Sverige, som bedriva båtförsäkring, lämna i regel ersättning för förlust av fiskredskap, då förlusten inträffar i samband med båtens förlisning.

Försäkring mot skador och förluster av fiskredskap, inträffade utan samband med förlisning av fiskebåt, beviljas emellertid för närvarande endast av tre lokala, ömsesidiga försäkringsföretag. Av dessa har Blekinge Läns Fiskeriförsäkringsbolag bedrivit sådan försäkring sedan år 1908 och Gotlands läns fiskeriförsäkringsbolag sedan 1917. Gävleborgs läns Ömsesidiga Fiskredskapsförsäkringsbolag igångsatte sin verksamhet år 1942.

Blekinge Läns Fiskeriförsäkringsbolag tecknar i första hand försäkring av fiskebåtar. Därjämte försäkras emellertid även laxgarn och sillgarn. De högsta försäkringsbelopp, för vilka dessa redskap få försäkras, utgöra för nya eller fullgoda redskap 16 respektive 30 kronor, för redskap av halvgod kvalitet 12 respektive 20 kronor samt för mindre goda men fullt brukbara redskap 8 respektive 10 kronor.

Premien utgör för närvarande för såväl sillgarn som laxgarn 6 % av försäkringssumman. Under åren 1938 till 1946 ha för garnförsäkring influtit i årsavgifter sammanlagt 2 000 kronor, medan såsom ersättning för förluster och skador utbetalats 3 300 kronor. Uttaxering har emellertid icke behövt tillgripas, emedan underskottet kunnat täckas genom överskott på bolagets båtförsäkring och räntor på fonderade medel. För båtförsäkring uppgick under nyssnämnda tid premierna till 20 400 kronor och skadeersättningarna till 2 600 kronor.

Till följd av svårigheterna att få fiskredskapsförsäkringen ekonomiskt bärkraftig ägnar man inom bolaget ett mycket ringa intresse åt denna försäkringsform. Antalet försäkringstagare uppgick under 1946 till 41 personer, vilka hade sammanlagt 371 fiskegarn försäkrade.

Fiskredskap, som går förlorad, ersättes med försäkringsbeloppet. Vid skador

på redskap lämnas ersättning efter värdering i förhållande till försäkringsbeloppet och försäkringsvärdet. Skador understigande 4 kronor ersättas icke.

Gotlands läns fiskeriförsäkringsbolag har tidigare bedrivit en mera omfattande redskapsförsäkring, vilken dock under senare år minskat i betydelse till följd av ringa anslutning. Redskapsförsäkringen har givit ett mycket dåligt ekonomiskt resultat, varför man fått tillgripa överskottet av båtförsäkringen samt anhålla om bidrag från landstinget och från bensinskattemedel.

Försäkring tecknas endast för sådana fiskredskap, som användas från båt i öppna sjön. Årspremien utgör sedan 1934 för strömmingsgarn och storryssjor 10 % och för övriga nät 5 % av försäkringssumman. Försäkring beviljas icke till högre belopp än $\frac{2}{3}$ av det försäkrade föremålets värde.

Redskap, som förlorats, ersättas av bolaget med försäkringsbeloppet. Skada på redskap ersättes med $\frac{2}{3}$ av skadans värde, under förutsättning att kostnaden för lagning uppgår minst till redskapets halva värde.

Under åren 1945 och 1946 ha i årspremier för redskapsförsäkring influtit endast 301 respektive 68 kronor, och i skadeersättning utbetalats 175 respektive 193 kronor.

Gävleborgs läns Ömsesidiga Fiskredskapsförsäkringsbolag. Planläggningen av bolagets verksamhet skedde redan 1939. Man avsåg då att bilda en ekonomisk förening, till vilken samtliga medlemmar av Gävleborgs läns Fiskförsäljningsförening obligatoriskt skulle vara anslutna. Det visade sig emellertid, att det jämlikt lagen om försäkringsrörelse var nödvändigt att bilda ett ömsesidigt försäkringsbolag, som alltså kom under försäkringsinspektionens överinseende.

Försäkringssumman har fastställts till ett enhetligt belopp för alla försäkringstagare i bolaget, nämligen 1 000 kronor per år, vilket ansågs representera värdet av de redskap, fiskarena använda. Detta belopp torde nu vara för lågt.

Man har en självrisk av en tredjedel för alla skador. Dessutom stadgas, att den maximala ersättningen utgör 650 kronor per försäkringstagare och år, vilket medför en ytterligare självrisk för större skador. Ersättning lämnas icke för skador under 75 kronor.

Vid bildandet av föreningen framstod det som önskemål bland medlemmarna, att inga efterdebiteringar skulle få komma att ske. På försäkringsinspektionens begäran att en bestämmelse om uttaxering skulle inrymmas i bolagsordningen, fastställdes emellertid, att varje delägare skulle svara för bolagets förbindelser intill ett belopp av 30 kronor. Skulle frågan om uttaxering uppkomma, torde dock det erforderliga beloppet enligt uppgift komma att tillskjutas av försäljningsföreningen.

Premien är enligt bolagsordningen fastställd till lägst 0,5 och högst 1,0 % av den likvid för levererad strömming, som från fiskförsäljningsföreningen utbetalas till varje fiskare. Under de hittills gångna åren har avgift uttagits med

det lägsta beloppet, 0,5 %. Med de priser på strömming, som varit rådande under de senaste åren, i genomsnitt 56 öre per kilo, har avgiften sålunda utgjort ungefär 0,3 öre per kilo fångad fisk.

Eftersom alla fiskare i länet äro anslutna till försäljningsföreningen, kan premieuppbörden ske på det synnerligen enkla sättet, att försäljningsföreningen gör avdrag på utbetalningarna till fiskarena.

Bolagets inkomster ha bestått av de nyss angivna premierna samt av en årsavgift av 5 kronor från varje medlem. Eftersom antalet medlemmar uppgått till c:a 600, har årsavgiften medfört en inkomst av 3 000 kronor per år. Sammanlagt har bolaget från sina medlemmar erhållit 21 000 à 22 000 kronor årligen. Enligt de beräkningar, som gjordes vid bolagets start, skulle denna årsinkomst ungefärligen motsvara de förluster av fiskredskap, som kunde uppstå. Det ansågs dock nödvändigt, att vissa fonder redan från början funnos till bolagets förfogande, varför fiskförsäljningsföreningen för detta ändamål anslog 36 000 kronor.

Under de två första verksamhetsåren lämnade rörelsen överskott. 1944 och 1945 ha däremot ställt bolaget på hårda prov, ty fiskarena ha under dessa år drabbats av onormalt stora redskapsförluster. Som exempel kan anföras, att bolaget 1945 utbetalade c:a 19 000 kronor för endast en natts skador och förluster, förorsakade av en svår storm vid fiskesäsongens slutskede. En liknande händelse inträffade också under våren 1944. På grund härav kom rörelsen under 1944 och 1945 att lämna ett underskott på tillsammans c:a 32 000 kronor. Resultatet av verksamheten har dock förbättrats under 1946, vilket framgår av efterföljande tabell.

År 1942 anhöll bolaget hos Kungl. Maj:t om bidrag med 6 000 kronor per år samt ett engångsanslag av 1 500 kronor som hjälp till organisationskostnaderna. Sedan förnyad anhållan gjorts i slutet av 1943, beviljades bolaget år 1944 ett anslag av 1 500 kronor.

Då bolagets räkenskaper för åren 1944 och 1945 utvisade kraftig förlust, anhöll man hos Kungl. Maj:t om 10 000 kronor som bidrag till täckande av en del av denna förlust. Efter prövning beviljades bolaget 1946 bidrag med ett belopp av 5 000 kronor.

Inom länet finnas 22 lokala föreningar med sex till sju fiskelägen inom varje förening. En, två eller tre värderingsmän utses för varje fiskeläge. Dessa värderingsmän ombesörja i stort sett självständigt värdering och kontroll av redskap och skador. Då större skador inträffa, eller om särskild undersökning anses behöfelig, företager emellertid styrelsen, i första hand ordföranden, en slutlig besiktning.

Vid skada skall försäkringstagaren omedelbart göra anmälan till värderingsmännen på platsen. Dessa företaga besiktning av skadans omfattning och upprätta rapport däröver. Varje redskap beskrives i denna rapport och för vart och ett

angives inköpsår, anskaffningskostnad och värde vid olyckstillfället samt värderingsmännens uppskattning av skadorna. Rapporten insändes därefter till bolagets ordförande.

Reglering av de under året inträffade skadorna sker först efter årets utgång i samband med bolagsstämman. I regel åtnöja sig medlemmarna med denna uppskjutna skadereglering, eftersom kredit för inköp av nya redskap erhålles genom försäljningsföreningen.

Märkning av redskapen enligt bolagsordningen företages icke.

Avskrift av bolagsordningen återfinnes som bilaga på sid. 64 i detta betänkande.

GÄVLEBORGS LÄNS ÖMSESIDIGA FISKREDSKAPSFÖRSÄKRINGSBOLAG.

<i>Inkomster:</i>	1942	1943	1944	1945	1946
Kapitalbehållning från föregående år	—	46 271 : 64	54 333 : 75	44 328 : 94	22 573 : 51
Årsavgifter	3 120 : —	3 120 : —	3 200 : —	2 835 : —	2 880 : —
Försäkringspremier	19 225 : 93	19 232 : 17	18 027 : 52	18 925 : 49	12 670 : 84
Räntor	—	—	1 880 : 06	1 682 : 36	644 : 77
Från fiskeriförsäljningsföreningen	36 137 : 09	—	—	—	—
Statsanslag	—	—	1 500 : —	—	5 000 : —
	<u>58 483 : 02</u>	<u>68 623 : 81</u>	<u>78 941 : 33</u>	<u>67 771 : 79</u>	<u>43 769 : 12</u>
<i>Utgifter:</i>					
Omkostnader	—	677 : 05	2 257 : 05	2 901 : 95	1 230 : 50
Skador	12 211 : 38	13 613 : 01	32 355 : 34	42 296 : 33	13 530 : —
Behållning	46 271 : 64	54 333 : 75	44 328 : 94	22 573 : 51	29 008 : 62
	<u>58 483 : 02</u>	<u>68 623 : 81</u>	<u>78 941 : 33</u>	<u>67 771 : 79</u>	<u>43 769 : 12</u>

5.

Understöd eller försäkring — centralt eller lokalt organiserad försäkring.

Under den tidigare behandlingen av föreliggande fråga ha vid flera tillfällen framförts betänkligheter mot att ordna en försäkringsform för fiskredskap.

Lantbruksstyrelsen framhöll i sitt utlåtande av den 27 augusti 1934, att de försök icke slagit väl ut, där man organiserat föreningar, som meddelat försäkring mot partiella förluster av fiskredskap, d. v. s. förluster av redskap utan samband

med båtförlust. Anledningen härtill ansågs främst vara, att fiskredskapen på grund av hastig förslitning och värdeminskning i regel voro mindre lämpliga såsom försäkringsobjekt. De svårberäknliga riskerna medförde också höga premier, vilket minskade möjligheterna till allmän anslutning från fiskarens sida. Vidare fordrades en både vidlyftig och relativt kostsam förvaltningsapparat, bl. a. med hänsyn till svårigheterna att utöva en effektiv kontroll mot missbruk. Lantbruksstyrelsen förordade i stället, att fiskare, som genom redskapsförlust råkat i nödställd belägenhet, skulle erhålla lån och bidrag från en särskild, statlig fond, till vilken fiskarena själva skulle bidra med vissa avgifter.

I sitt utlåtande över det av Wingborg år 1938 framlagda förslaget till fiskredskapsförsäkring fann lantbruksstyrelsen det i hög grad tvivelaktigt, att en försäkring av den föreslagna formen skulle få den betydelse för fiskerinäringen och dess utövare, som avsetts. I varje fall torde det komma att taga lång tid, innan försäkringen erhöll sådan anslutning bland fiskarena, att den kunde bli till en verklig hjälp. Lantbruksstyrelsen förordade i stället en utvidgning av den understödsverksamhet, som statsmakterna redan utövade. Sålunda föreslogs, att bidrag skulle lämnas ur statens fiskredskapsfond, även om fiskare genom förlust råkat endast i tillfällig, svår belägenhet.

De betänkligheter, som framförts mot försäkringsidén, äro värda att noggrant beaktas. Då emellertid fiskarena hittills i stort sett själva fått taga de ekonomiska konsekvenserna av redskapsförluster, borde fiskarena genom en försäkringsvägen ordnad riskutjämning kunna vinna större trygghet än nu.

Det har under de tidigare diskussionerna framförts förslag att organisera en fiskredskapsförsäkring centralt. Ett för hela landet gemensamt försäkringsorgan skulle onekligen innebära den bästa utjämningen av riskerna. Dessutom finge man lättare till stånd en enhetlig bedömning av försäkringsfrågorna samt en bättre allmän överblick, exempelvis då det gäller att beräkna eventuella statsbidrag. Nackdelarna vid en centralisering äro emellertid bland annat, att själva organisationen kan väntas bli dyr och tungrodd. För ett centralt organ skulle det ävenledes säkerligen vara nödvändigt att för kontroll och värdering åtminstone i viss utsträckning använda avlönade tjänstemän, vilkas arbete kan beräknas draga relativt stora kostnader i form av reseersättningar och dagtraktamenten.

En jämförelse med den organisation, som uppbyggts för olycksfallsförsäkring och i vilken Riksförsäkringsanstalten är det centrala organet, ligger kanske i detta sammanhang nära till hands. Det är emellertid uppenbart, att en på likartat sätt organiserad fiskredskapsförsäkring skulle komma att ställas inför svårigheter, som icke kunna lösas lika lätt som inom en centralt dirigerad olycksfallsförsäkring. Kontrollen av inträffade skador är ett exempel. Denna sker vid olycksfallsförsäkring genom att uppgifter lämnas av arbetsgivaren och erforderliga intyg om olycksfallsskadornas art och läkningstid utfärdas av den anlitate läkaren. Någon jämförbar möjlighet föreligger icke vid fiskredskapsförsäkring.

Det är vidare enligt vår mening en fråga av stor betydelse, vilken inställning fiskarna kunna komma att intaga gentemot försäkringsorganet. Försäkringsorgan av lokal karaktär borde enligt vår åsikt kunna medföra, att försäkringstagarna finge ett mera direkt intresse av försäkringsverksamheten. Erfarenheter från andra närliggande försäkringsområden, t. ex. de lokala ömsesidiga båtförsäkringsföreningarna, giva vid handen, att det är lättare inom en mindre grupp än inom en större att förmå den enskilda försäkringstagaren att icke endast tänka på sin egen fördel utan även betrakta verksamheten som hela den försäkrade gruppens gemensamma intresse. Inom en mindre grupp har man större möjligheter att påvisa, att varje ökning av utgifterna medför en ekonomisk belastning för samtliga medlemmar av gruppen. Ju klarare detta förhållande framstår för försäkringstagarna, desto lättare bör det vara att erhålla deras samverkan för att begränsa skadekostnader och andra kostnader.

Efter att mot varandra ha vägt fördelar och nackdelar av olika sätt att ordna en fiskredskapsförsäkring ha vi kommit till den uppfattningen, att vi icke kunna förorda en fiskredskapsförsäkring, meddelad genom ett enda hela landet omfattande försäkringsorgan. Enligt vår mening bör i stället den lämpligaste lösningen vara, att en försäkring bygges upp på lokala ömsesidiga försäkringsföreningar.

Fiskredskapsförsäkringen innefattar många problem, som icke återfinnas exempelvis i båtförsäkringen. Den bör dock liksom båtförsäkringen kunna lösas genom fiskarens egna åtgärder. Kontroll av skador och ett rationellt nedbringande av omkostnaderna för försäkringens skötsel torde icke kunna åstadkommas på ett smidigare sätt än om fiskarna själva få lösa därmed sammanhängande problem.

Ett exempel på att möjlighet föreligger för fiskarna själva att bygga upp en fiskredskapsförsäkring utgör Gävleborgs läns Ömsesidiga Fiskredskapsförsäkringsbolag, vilket grundades 1942 och vars verksamhet skildras i föregående kapitel. Bolaget, som bedriver försäkring av strömmingsskötar, startades av fiskare utan några tidigare erfarenheter av liknande verksamhet. Uppgift om redskapsförlusterna bland länets fiskare infordrades i samband med planeringen av verksamheten. Praktiskt taget samtliga fiskare anslöto sig till försäkringen, vilken inneburit en värdefull hjälp för dem, som under de gångna åren drabbats av redskapsförluster.

Om en fiskredskapsförsäkring skall kunna få den allmänna anslutning bland fiskarna, som är önskvärd, är det av betydelse, att organisationsformen blir enkel men ändå effektiv. Vi ha i vårt arbete inriktat oss på att draga upp allmänna riktlinjer för en fiskredskapsförsäkring utan att angiva, hur olika detaljproblem kunna lösas. De närmare detaljbestämmelserna måste enligt vår uppfattning bli i hög grad beroende av de särskilda undersökningar, som komma att föregå den definitiva utformningen av verksamheten vid varje lokalt försäkringsföretags tillkomst.

Då det erfarenhetsmässiga underlaget för bedömandet av fiskredskapsförsäkring är mycket bristfälligt, torde det under alla omständigheter vara nödvändigt, att, vilken organisationsform man än väljer för fiskredskapsförsäkringen, denna får prövas exempelvis under 3—5 år, innan den definitivt utformas med hänsyn till då vunna erfarenheter.

6.

Anknytning till fiskarens nuvarande organisationer.

Såsom redan framhållits anse vi, att försäkringsfrågan skulle få den lämpligaste lösningen, om fiskarna själva medverkade till att bygga upp en försäkringsverksamhet.

Exempel på ett motsvarande tillvägagångssätt utgöra de erkända arbetslöshetskassorna, av vilka de hittills bildade utgöra kassor för visst yrke eller viss verksamhetsgren. Initiativet till arbetslöshetskassorna har alltid tagits av en fackorganisation. Arbetslöshetskassorna äro dock fullt fristående organ. De ansluta sig emellertid i sin verksamhet mycket nära till vederbörande fackliga organisation, eftersom praktiskt taget alla medlemmar i kassorna utgöras av medlemmarna i fackorganisationen.

På liknande sätt borde fiskredskapsförsäkringen anknytas till redan befintliga organisationer av olika slag bland fiskarna. Initiativ till bildande av försäkringsföreningar bör kunna tagas av dessa organisationer, genom vilka fiskarna även i övrigt lösa vissa gemensamma ekonomiska och andra problem.

Bland fiskarna finnas för närvarande två former av organisationer, nämligen yrkesorganisationer och ekonomiska föreningar. Vi förutsätta, att den organisation, som har den bästa kontakten med fiskarna inom vederbörande område, också tager initiativ till fiskredskapsförsäkring.

Vi äro emellertid angelägna att framhålla, att de redan befintliga organisationerna bland fiskarna endast skola utgöra den part, som tager initiativet till bildandet av ömsesidiga försäkringsföreningar. Sedan verksamheten kommit i gång och utformats på ett lämpligt sätt, böra försäkringsföreningarna arbeta som fullt självständiga organ.

Det bör vidare understrykas, att initiativet från de nuvarande organisationernas sida icke får innebära organisationstvång för de fiskare, som önska försäkra sina redskap genom försäkringsföreningen. Under förutsättning att stadgade försäkringsavgifter erläggas, bör varje fiskare inom försäkringsföreningens verksamhetsområde ha rätt att tillhöra föreningen utan att ansluta sig till vederbörande yrkesorganisation eller försäljningsförening.

Vi anse, att det finns mycket som talar för att det bör vara lättare att få till

stånd en försäkringsverksamhet, om initiativet togs av redan befintliga fiskareorganisationer. Skulle det visa sig, att dessa icke vidtagna erforderliga åtgärder, böra emellertid fiskarena utan organisationerna som mellanled själva kunna bilda försäkringsföreningar vid de olika kuststräckorna.

7.

Fiskredskapsförsäkringsföreningarnas verksamhetsområden.

När det gäller att draga upp linjerna för en allmän fiskredskapsförsäkring, är det en angelägen uppgift att fastställa de lämpliga geografiska områdena för försäkringsföreningarnas verksamhet.

I det förslag till fiskredskapsförsäkring, som framlades av Wingborg år 1938, framhölls, att lokala försäkringsorgan borde upprättas för att kontrollen skulle kunna göras så effektiv som möjligt. Med tanke på att dessa organ å andra sidan borde vinna tillräcklig omfattning för att nå en bättre riskutjämning och minskade administrationskostnader, ansågs emellertid, att verksamheten i regel borde utsträckas till att omfatta ett län.

I de med anledning av detta förslag avgivna yttrandena förordades från flera håll, att försäkringsorganens verksamhetsområden principiellt icke skulle begränsas till endast ett län. Ur riskutjämningsynpunkt vore det lämpligt att utsträcka verksamheten till större områden. Samtidigt framhölls, att insjöfiskarena icke borde sammanföras med saltsjöfiskarena.

Vid bedömandet av frågan om storleken av försäkringsföreningarnas verksamhetsområden böra två huvudsynpunkter beaktas. Effektiv kontroll av bl. a. fiskarens uppgifter vid skadefall kräver relativt små områden, där man kan få till stånd en medverkan från medlemmarnas sida. Om försäkringsorganet skall uppnå en tillfredsställande stabilitet, fordras å andra sidan, att verksamhetsområdet är tillräckligt stort för att medföra erforderlig utjämning.

Vi förutsätta, att försäkringsverksamheten på västkusten skall kunna organiseras på initiativ av Svenska västkustfiskarnas centralförbund. Eftersom detta förbund omfattar fiskare inom Göteborgs och Bohus samt Hallands län, följer härav, att fiskredskapsförsäkringsföreningens verksamhetsområde bör komma att omfatta dessa län.

För sydkustens vidkommande ha vi räknat med att Skånes Fiskareförbund och Svenska Sydkustfiskarens Centralförbund skulle kunna enas om att gemensamt taga initiativ till en försäkringsförening, omfattande fiskare i Skåne och Blekinge.

På ostkusten äro förhållandena annorlunda än på övriga kuststräckor. Vid denna mycket långa kuststräcka bedrivs fisket på flera olika sätt. I Kalmar

län användas i avsevärd utsträckning ålbottengarn, vilket innebär stora förlustrisker. Utefter övriga delar av ostkusten dominerar strömmingsfisket med skötar, ofta inomskärs. I det senare fallet utsätts skötarna för mycket små förlust- eller skaderisker. För fisket med strömmingsryssjor och s. k. storryssjor är förlust- och skaderisken däremot mycket stor. De fiskare återigen, som i huvudsak använda notar, räkna med ytterligt små risker för sina redskap, och det kan med hänsyn härtill rent av bli så, att dessa fiskare icke äro intresserade av att gå med i en fiskredskapsförsäkring.

Samarbetet mellan fiskarena på ostkusten är begränsat till mindre geografiska områden än utefter övriga kuststräckor. Med hänsyn härtill och till följd av de växlande riskerna förefaller det vara lämpligast, att man bygger upp försäkringsorganisationen på så sätt, att föreningar bildas med verksamhetsområden begränsade till endast ett eller ett par län.

Om man redan från början ställde kravet, att hela ostkusten skulle omfattas av en enda organisation, kunde detta befaras medföra svårigheter att få i gång verksamheten och kanske till och med omöjliggöra försäkring. Frågan om en koncentration av försäkringsverksamheten till större enheter måste alltså för ostkustens vidkommande anstå tills vidare för att tagas upp vid ett senare tillfälle.

Om ovanstående synpunkter sammanfattas, finner man, att fiskare inom Göteborgs och Bohus samt Hallands län böra bilda »Fiskredskapsförsäkringsföreningen Västkusten» och fiskare inom Skåne och Blekinge »Fiskredskapsförsäkringsföreningen Sydkusten» med styrelse lämpligen i Göteborg resp. Malmö. På ostkusten bör organiseras ett antal mindre försäkringsföreningar, vilka i en framtid skulle kunna sammanföras till större enheter.

För insjöfiskarens vidkommande synes behovet av fiskredskapsförsäkring icke vara så stort som bland saltsjöfiskarena, eftersom det huvudsakliga fisket i insjöarna bedrivs såsom binäring. Det är dock möjligt, att erfarenheten så småningom ger vid handen, att en försäkringsförening bör kunna bildas för fiskare vid Väneren eller vid Väneren och Vättern, där ett visst behov av försäkringsskydd kan anses föreligga.

För närvarande synas emellertid inga åtgärder böra vidtagas beträffande insjöfiskarena. Tills vidare kunna de möjligheter behållas, som dessa fiskare hittills haft, nämligen att vid redskapsförluster erhålla statsbidrag eller räntefria lån, i de fall vederbörande till följd av förlusten råkat i nödställd belägenhet.

De nuvarande fonderna, fiskredskapslånefonden och bidragsfonden, böra således icke omedelbart avvecklas. Under en relativt kort övergångsperiod böra statsbidrag och räntefria lån kunna lämnas även till andra fiskare än insjöfiskare. Rent principiellt är det emellertid nödvändigt att sådana fiskare, vilka ha möjlighet att ingå i en försäkringsorganisation men som av någon anledning ställa sig utanför denna, helt uteslutas från möjligheten att i någon av dessa former erhålla statens hjälp.

Fiskredskapsförsäkringsföreningarnas organisation.

Då de ömsesidiga fiskredskapsförsäkringsföreningarna redan genom sin konstruktion äro avsedda att tillförsäkra varje delägare medbestämmanderätt, vilja vi för att uppnå detta syfte föreslå följande organisation:

Föreningens beslutande organ skall utgöras av en stämma. Stämman skall enligt vår uppfattning bestå av en församling på 25 till 50 ombud. Det åligger försäkringsföreningens styrelse att ombesörja, att ombud till stämman väljas av föreningens delägare. Hela föreningens verksamhetsområde skall för detta ändamål indelas i distrikt, vilka på förslag av styrelsen fastställas av den ordinarie stämman. I stort sett torde man härvid kunna använda samma indelningsgrund, som nu tillämpas av redan befintliga organisationer bland fiskarena. Styrelsen skall uppdraga åt en person (eventuellt två) inom varje distrikt att fungera som valförrättare. Denne är skyldig tillse, att delägarna inom föreskriven tid utse det eller de ombud, som skola representera distriktet vid föreningens stämma.

Valförrättaren skall senast 14 dagar efter ombudsvalet översända avskrift av valprotokollet till föreningens styrelse med fullständiga namn- och adressuppgifter på de valda ombuden.

Inom varje distrikt skola delägarna utse minst ett ombud jämte suppleant. Eftersom man måste räkna med att distrikten bli olika stora, bör fastställas möjlighet för större distrikt att utse fler än ett ombud till stämman. Medlemmarna skola sålunda, för att taga förhållandena på västkusten som exempel, äga rätt att för varje påbörjat 50-tal delägare inom distriktet utse ett ombud jämte suppleant.

Alla nödvändiga kostnader för ombuden i samband med stämman, resekostnader och dagtraktamenten, böra bestridas av försäkringsföreningen.

Vid föreningsstämma ha även andra delägare än de, som utsetts till ombud, rätt att på egen bekostnad närvara. De skola ha yttrande- och förslagsrätt vid stämman men däremot icke rösträtt.

Föreningsstämman skall välja styrelse. Denna föreslås för större försäkringsföreningar utgöra högst sju personer och för mindre föreningar högst fem personer, med motsvarande antal suppleanter. En av ledamöterna i styrelsen jämte suppleant utses av en övervakande myndighet på det sätt, som beskrives i kapitel 19. Av föreningsstämman skall sålunda utses sex (resp. fyra) ordinarie ledamöter och lika många suppleanter för en tid av två år. För successiv förnyelse av styrelsen skola redan efter ett år avgå genom lottning tre ledamöter och tre suppleanter av de vid föreningens första ordinarie föreningsstämma valda styrelsemedlemmarna.

Föreningsstämman utser två revisorer jämte två suppleanter för dessa. Den övervakande myndigheten tillsätter dessutom en revisor jämte suppleant.

Båtar och redskap ägas på vissa håll gemensamt av fiskelag, stundom bestående

av upp till ett 15-tal personer. Även om försäkringen i sådana fall gäller för de medlemmar av fiskelaget, som äga redskapen, böra dessa inbördes träffa överenskommelse om vem som skall företräda laget gentemot försäkringsföreningen. Denne har att teckna försäkringen och stå för avgiftsbetalningen. Vid val av ombud till föreningsstämman äger endast en person inom fiskelaget att utöva rösträtt, vilket innebär att i stort sett samma system tillämpas som inom de ömsesidiga båt-försäkringsföreningarna.

9.

Kontroll.

De invändningar, som framställts mot tanken att ordna en försäkring av fiskeredskap, ha ofta varit grundade på vetskapen om svårigheterna att genomföra en effektiv värdering och kontroll av förluster och skador.

Wingborg anför i sin utredning av år 1938 i fråga om de speciella svårigheter, varmed en redskapsförsäkring är förenad, bland annat följande:

»Svårigheten att utöva effektiv kontroll över förlusterna och deras värdering. Bland annat har framhållits, att risk finnes för frestelse till missbruk av försäkringen genom att vid stormigt väder göra sig av med utslitna redskap, samt att försäkringen kan åstadkomma, att fiskarena ej med tillräcklig energi söka bärga sina redskap, då oväder uppstår, eller att de underlåta efterforskandet av på fiskeplatsen förlorade garn.»

Enligt vår mening bör det understrykas, att dessa svårigheter föreligga. Beträffande de bidrag i form av understöd eller lån, som utbetalats efter föreskrifter av Kungl. Maj:t, har den erforderliga kontrollen skett genom undersökningar, som på föranstaltande av länsstyrelserna företagits av vederbörande polismyndighet. En dylik metod bör emellertid icke användas vid försäkring. Kontrollen vid inträffade skador måste skötas på ett enklare sätt.

Bland de problem, som i första hand inställa sig och medföra svårigheter i flera avseenden, är att värdet av olika redskap varierar i hög grad. Anskaffningspriset för snörpvadar med tillbehör torde för närvarande röra sig omkring 24 000 kronor, trålar och snurrevadar utan tillbehör kosta 500—600 kronor, medan priset för makrillgarn och sillgarn utgör något över 100 kronor per styck. Om försäkringen genomföres så, att man exempelvis för premieberäkningen måste taga hänsyn till de försäkrade redskapens värde, skulle dessa differenser i redskapsvärdena nödvändiggöra en mycket noggrann bedömning, vilken måste bli både besvärlig och kostsam.

Frågan kompliceras ytterligare genom de värdevariationer, som inträda i samband med att redskapen åldras och slitas. Många redskap förbrukas under loppet av en fiskesäsong. I vissa fall, exempelvis beträffande trålar, kunna 2 à 3 redskap

förbrukas på ett år. Andra redskap ha en livslängd, som räcker över fem eller kanske tio år. Vidare förekommer det, att vissa redskap, t. ex. snörpvadar och bottengarn, förnyas successivt genom att utnötta delar av redskapen utbytas mot nya. En snörpvad kommer sålunda efter ett antal år helt att bestå av delar, som undan för undan blivit förnyade, vilket medför, att värdet av snörpvaden hela tiden befinner sig på praktiskt taget konstant nivå.

Storleken av den värdeminskning, olika redskap äro utsatta för från år till år, är av naturliga skäl svår att uppskatta. På sina håll har man försökt fastställa en skala, enligt vilken redskapens värde beräknas sjunka från anskaffningsåret. Vid de i Sverige gjorda försöken med fiskredskapsförsäkring har man i allmänhet föreskrivit årlig värdering av redskapen. Av olika skäl har man emellertid i praktiken oftast frångått bestämmelserna härom.

Fastställandet av varje försäkrat redskaps värde och värderingen av inträffade förluster och skador kunna icke utan stora olägenheter ske genom ett centralt organ. Vi äro angelägna att framhålla, att även denna fråga är ett av de problem, som bäst borde kunna lösas av fiskarena själva. Inom olika fiskredskapsförsäkringsföreningar kan måhända värdering komma att ske på skilda sätt. Om olika kontrollmetoder prövas, blir detta värdefullt för framtida diskussioner om försäkringens organisation.

Vi föreslå, att den erforderliga kontrollen vid inträffade skador skall utövas genom av föreningen lokalt tillsatta besiktningsmän. Dessa skola i första hand utses bland delägarna själva. I den mån så befinnes lämpligt, kunna såsom ersättare för de ordinarie besiktningsmännen utses exempelvis andra fiskare eller länsfiskeritjänstemän. Ersättare för besiktningsmännen måste finnas bland annat med hänsyn till att en besiktningsman icke kan tillåtas bedöma värdet av sådana förluster, som drabba hans egna eller hans anhörigas redskap, eller medverka vid en värdering, där han av andra skäl kan anses jävig.

Val av besiktningsmän bör ske efter förslag från delägarna inom orten. Det bör emellertid åligga styrelsen att efter prövning tillsätta besiktningsmännen jämte eventuella suppleanter och att besluta om arvode.

Att såsom skett på några håll värdera varje redskap och förse detsamma med märke, utvisande ägare och anskaffningsår, skulle innebära en administrativt besvärlig och kostsam kontrollåtgärd. Trots att t. ex. Gävleborgs läns Ömsesidiga Fiskredskapsförsäkringbolag enligt sina stadgar skulle tillämpa en dylik kontrollmetod, har bolaget i praktiken gått till väga på annat sätt. Genom den av oss i ett senare sammanhang förordade formen för avgiftsbetalning kan också en årlig individuell besiktning undvikas.

De uppgifter, som lämnas av fiskarena vid inträffade skador, skola vara skriftliga och undertecknade på heder och samvete. Om så erfordras, skall föreningens styrelse dessutom ha möjlighet att avkräva uppgifter under edlig förpliktelse.

10.

Försäkringsavgifter.

Statistiska centralbyrån inhämtar genom särskilda uppgiftslämnare olika uppgifter beträffande fisket i landet. Sålunda framgår av den officiella publikationen »Fiske» såväl fiskredskapens anskaffningsvärde som fiskets avkastning inom varje län i landet. En sammanställning av dessa uppgifter för de olika län, där saltsjöfiske förekommer, återfinnes beträffande åren 1938 och 1945 i efterföljande tabeller. I dessa har också upptagits ett jämförelsetal för varje län, utvisande förhållandet mellan fiskets avkastning och redskapens anskaffningsvärde.

I de formulär, som av uppgiftslämnarna insändas till Statistiska centralbyråns avdelning för fiskeristatistik, finnes också upptaget en fråga om vilka förluster, som inträffat under det närmast förflutna året. Denna fråga besvaras emellertid endast i undantagsfall. Tyvärr finnes alltså där ingen statistik att tillgå över värdet av förlorad fiskredskap.

Det material, som skulle kunna hämtas från annat håll, är likaledes mycket ofullständigt. Sålunda finnes ingen möjlighet att basera en undersökning på de till Kungl. Maj:t inkomna ansökningarna om bidrag för redskapsförluster, eftersom sådana inlämnas endast i de fall fiskaren till följd av förlusten råkat i nödställd belägenhet.

För utredningen 1938 företogs av Wingborg en speciell undersökning. Genom denna avsågs att utröna vilka redskapsförluster, som inträffat under åren 1935—1937. Grunduppgifterna till undersökningen inhämtades genom de personer, som fungerade såsom uppgiftslämnare till Statistiska centralbyrån. Det visade sig emellertid, att undersökningen icke kunde bli tillförlitlig på grund av att de lämnade uppgifterna icke voro fullständiga.

Vi ha icke ansett oss böra igångsätta en ny sådan undersökning. Om material skulle insamlas centralt för hela landet, skulle detta innebära ett omfattande arbete, som komme att kräva relativt stora utgifter. Det kan ifrågasättas, huruvida en sådan undersökning skulle ge upplysningar, vilkas värde kunde motivera de med undersökningen förenade kostnaderna.

Vid de försök med fiskredskapsförsäkring, som hittills företagits i Sverige, har man i allmänhet i fråga om premieberäkningen tillämpat de metoder, som äro vanliga vid skadeförsäkring. Man har sålunda fastställt värdet av varje försäkrat redskap och beräknat premien procentuellt på detta värde. I fråga om fiskredskapsförsäkring är emellertid detta en både omständlig och dyrbar procedur. Härtill kommer, att man vid avvägningen av premierna har att taga hänsyn till många andra faktorer än själva redskapets värde, bl. a. fiskeplats, årstid och fiskesätt.

Som omnämnts i ett tidigare sammanhang varierar fiskredskapens värde från år till år, ofta från månad till månad. Man har därför varit tvungen att före-

VISSA UPPGIFTER OM SALTSJÖFISKET 1938.

Län	Fiskredskapens anskaffnings- värde kronor	Fiskets avkastning kronor	Förhållandet mellan avkastningen och redskapens nyan- skaffningsvärde
Norrbottnens	912 000	389 000	0,4
Västerbottnens	480 000	258 000	0,5
Västernorrlands	670 000	788 000	1,2
Gävleborgs	1 077 000	1 142 000	1,1
Uppsala	270 000	323 000	1,2
Stockholms	1 283 000	1 302 000	1,0
Södermanlands	309 000	570 000	1,8
Östergötlands	629 000	555 000	0,9
Kalmar	3 752 000	2 931 000	0,8
Därav norra delen	608 000	682 000	1,1
» södra »	3 144 000	2 249 000	0,7
Gotlands	793 000	519 000	0,7
Blekinge	2 461 000	2 155 000	0,9
Kristianstads	838 000	994 000	1,2
Malmöhus	2 360 000	973 000	0,4
Hallands	498 000	974 000	2,0
Göteborgs & Bohus	5 125 000	17 804 000	3,5
Summa Ostkusten	10 727 000	9 124 000	0,9
» Sydkusten	3 561 000	3 241 000	0,9
» Öresund—Skälderviken —Båstad	1 546 000	481 000	0,3
» Västkusten	5 623 000	18 831 000	3,3
Hela riket	21 457 000	31 677 000	1,5

skriva ny uppskattning av försäkringsvärdet minst en gång varje år. Härvid har man samtidigt gjort en indelning i tre olika klasser: 1) nya eller ungefär med nya jämställda redskap, 2) i fullgott stånd varande redskap, som ej äro att hänföra till föregående klass, samt 3) mindre goda, men tillräckligt hållfasta och fullt användbara redskap.

De bolag, som hittills bedrivit fiskredskapsförsäkring, ha i regel varit mycket lokalt begränsade, vilket medfört, att endast ett fåtal redskapslag ingått i försäkringen. Premieberäkningen har härigenom kunnat förenklas, så att endast en eller två procentsatser behövt användas.

VISSA UPPGIFTER OM SALTSJÖFISKET 1945.

Län	Fiskredskapens anskaffnings- värde kronor	Fiskets avkastning kronor	Förhållandet mellan avkastningen och redskapens nyan- skaffningsvärde
Norrbottnens	4 931 000	3 046 000	0,6
Västerbottnens	1 291 000	1 202 000	0,9
Västernorrlands	2 337 000	3 483 000	1,5
Gävleborgs	1 690 000	3 974 000	2,4
Uppsala	720 000	766 000	1,1
Stockholms	2 219 000	3 822 000	1,7
Södermanlands	787 000	1 501 000	1,9
Östergötlands	1 316 000	1 681 000	1,3
Kalmar	4 529 000	6 549 000	1,4
Därav norra delen	961 000	1 732 000	1,8
» södra »	3 568 000	4 817 000	1,4
Gotlands	1 368 000	2 376 000	1,7
Blekinge	4 074 000	7 381 000	1,8
Kristianstads	1 064 000	3 716 000	3,5
Därav sydkusten	936 000	3 375 000	3,6
Skälderviken ¹	128 000	341 000	2,7
Malmöhus	2 823 000	4 319 000	1,5
Hallands	974 000	3 693 000	3,8
Göteborgs & Bohus	8 650 000	65 926 000	7,6
Summa Ostkusten	22 067 000	29 313 000	1,3
» Sydkusten	5 087 000	14 829 000	2,9
» Öresund—Skälderviken			
—Båstad	1 995 000	1 562 000	0,8
» Västkusten	9 624 000	67 731 000	7,0
Hela riket	38 773 000	113 435 000	2,9

¹ Jämt sträckan Torekov—Båstad.

Ett försök med helt annan utformning av premieberäkningen har företagits av Gävleborgs läns Ömsesidiga Fiskredskapsförsäkringsbolag. Detta bolag är bildat på initiativ av fiskarförbundet i länet. Medlemmarna av fiskarförbundet, som är den fackliga organisationen, äro tillika medlemmar i länets fiskförsäljningsförening. Då fiskförsäljningsföreningen är mottagare av fiskarens samtliga ström-

mingsfångster, sker utbetalning till fiskarena för den försålda fångsten genom föreningen. Därför låg det nära till hands att avgifterna för redskapsförsäkringen skulle uppbäras genom denna organisation. Man fastslog i stadgarna, att avgifterna för redskapsförsäkringen skulle erläggas med en fast årsavgift av 5 kronor per medlem samt med en försäkringsavgift i form av ett avdrag, fastställt till ett värde av mellan 0,5 och 1 % av den likvid, fiskarena under året erhålla från försäljningsföreningen. En dylik lösning gick desto lättare att genomföra som fisket inom området bedrivs praktiskt taget endast med strömmingsskötar och försäkringen kom att omfatta endast detta redskap.

Premien har under den hittillsvarande verksamhetstiden, 1942—1946, utgått med 0,5 % av likviden. Detta har tillsammans med den fasta årsavgiften givit bolaget en premieinkomst av 21 000 à 22 000 kronor om året. Skadorna höllo sig under de första åren vid 12 000 à 13 000 kronor men ökade under 1944 till 32 000 kronor och under 1945 till 42 000 kronor. Under dessa båda år fick bolaget sålunda vidkännas en förlust av sammanlagt cirka 32 000 kronor. Denna förlust utjämnades genom bidrag från försäljningsföreningen samt genom anslag från staten (1 500 kronor 1944 och 5 000 kronor 1946). Man kan emellertid konstatera, att skadeutbetalningarna skulle ha varit täckta enbart genom fiskarens egna avgifter, om premien för försäkringen under dessa båda år utgått enligt högsta gränsen i försäkringsvillkoren, alltså med 1 % av fångsternas nettovärde. Till följd av minskade fångster under 1946 sjönko avgifterna detta år till ett sammanlagt belopp från delägarna av 15 600 kronor. Samtidigt minskade emellertid också skadorna i omfattning, varför utbetalningarna stannade vid 13 500 kronor.

Verksamheten inom Gävleborgs läns Ömsesidiga Fiskredskapsförsäkringsbolag har givit intressanta och värdefulla erfarenheter. Genom att avgiften för försäkringen erlägges i samarbete med ortens försäljningsförening genom avdrag på den försäljningssumma, fiskarena erhålla vid fångstens försäljning till föreningen, uppnås ett bekvämt och billigt inkasseringssystem. Det kan ifrågasättas, huruvida en premieberäkning, baserad på fångstens värde, blir rättvist avvägd. Vissa omständigheter tala emellertid för att någon större orättvisa icke sker. Vanligen erhållas de stora årsfångsterna av fiskare, som arbeta intensivt. Dessa få då erlägga större avgifter än andra fiskare, vilket torde vara rimligt med hänsyn till att risken för förluster och skador som regel ökar med ett intensivt användande av redskapen. I allmänhet torde också dessa fiskare ha fler redskap än de övriga. Även om så icke är fallet, utnyttjas redskapen i högre grad, varigenom förlustrisken blir större.

Då Gävleborgs läns Fiskredskapsförsäkringsbolag bildades, var man tvungen att utgå från mycket vaga uppgifter om storleken av redskapsförlusterna bland fiskarena inom området. Det visade sig emellertid, som ovan framhållits, att man i bolagsordningen kom fram till en ganska väl avvägd premie.

Med utgångspunkt från erfarenheterna av verksamheten inom Gävleborgs läns

Ömsesidiga Fiskredskapsförsäkringsbolag vilja vi förorda, att samma system för premieberäkningen skall komma till användning inom de av oss föreslagna fiskredskapsförsäkringsföreningarna. Försäkringsavgifterna böra sålunda baseras på fångstens värde, icke på redskapsvärdet. Storleken av den försäkringsavgift, som varje försäkringstagare skall betala, bör enligt vår uppfattning fastställas till 1 % av det totala värdet av dennes försålda fångst. De föregående tabellerna med vissa uppgifter om fiskredskapens anskaffningsvärde och fiskets avkastning giva en viss ledning vid bedömandet av vad denna försäkringsavgift kommer att innebära.

För de medlemmar av försäkringsföreningarna, som försälja sin fångst genom försäljningsförening, bör försäkringsavgiften liksom i Gävleborgs län kunna upptagas genom avdrag på likviderna för den sålda fisken. Detta förutsätter, att överenskommelse härom träffas mellan försäkringsföreningen och försäljningsföreningen.

Det bör emellertid observeras, att försäkringsavgiften, 1 %, skall erläggas på all försåld fångst, sålunda icke enbart på den fisk, som säljes genom försäljningsföreningen. Eftersom försäljning i vissa fall sker vid sidan av dessa föreningar, måste deklarationsskyldighet föreskrivas, innebärande att medlemmarna få uppge värdet av samtliga sina fångster.

De variationer, som förekomma i riskhänseende mellan olika redskapstyper, borde föranleda olika försäkringsavgifter för olika redskap. Eftersom avgiften emellertid enligt det föreslagna systemet blir enhetlig för alla redskap och fångst-sätt, böra dessa variationer motverkas på annat sätt. Vi föreslå, att detta sker genom att en graderad självrisk införes. Om så visar sig lämpligt, kan man fastslå relativt stora variationer i självrisk för olika redskapstyper och olika användningssätt, baserade på de undersökningar, som måste vidtagas inom de olika områden, där försäkringsföreningar skola upprättas. Vi återkomma till denna fråga i nästa kapitel.

Vi vilja emellertid understryka, att självrisken till sin storlek bör fastställas för viss, icke alltför kort tid. Justeringar måste sannolikt en och annan gång företagas, men alltför ofta återkommande ändringar skulle utan tvivel skapa en icke önskvärd känsla av osäkerhet bland försäkringstagarna.

I detta sammanhang bör erinras om skattelagarnas bestämmelser om beskattning av premier och skadeersättningar. När det gäller frågan om under vilken förvärvskälla enligt kommunalskattelagen intäkter och utgifter från en av den skattskyldige bedriven fiskeriverksamhet böra redovisas, måste först avgöras, huruvida fiskeriverksamheten a) är att hänföra till jordbruk (binäring § 21 anvisning 2), b) utgör en självständig rörelse eller c) är att anse som tillfällig förvärvsverksamhet.

I det sistnämnda fallet (c) äro premierna (avgifterna) ej avdragsgilla, d. v. s. skatt erlægges för de belopp, som motsvara de inbetalade försäkringsavgifterna; skadeersättningarna äro däremot i regel skattefria. Vid beskattning som jordbruks-

fastighet (b) eller som rörelse (a), äro skadeersättningarna att betrakta som intäkt av förvärvskällan »om och i den mån köpeskilling, som skulle hava influtit därest egendomen i stället försålts, bort hänföras till intäkt» av förvärvskällan (§§ 21 och 28 anvisningarna). På grund härav äro premierna enligt gällande praxis avdragsgilla som omkostnader. I de fall där skadeersättningen ej kan anses som intäkt av den förvärvskälla, varom det är fråga, skall den i stället tagas i betraktande vid inkomstberäkningen som tillfällig förvärvsverksamhet och bedömas enligt för denna förvärvskälla stadgade grunder. I dessa fall är den att anse som icke yrkesmässig avyttring av lös egendom och skall följaktligen upptagas endast för det fall, att den varit i den skattskyldiges ägo i mindre än fem år och ersättningens värde överstigit det försäkrade föremålets förhandenvarande värde.

11.

Självrisk.

En av de åtgärder, man har möjlighet att vidtaga för att komma till rätta med vissa av svårigheterna med fiskredskapsförsäkringen, är att införa självrisk. Härmed menas, att den skadelidande själv svarar för en del av kostnaderna vid skadefall.

Även inom andra försäkringsgrenar tillämpas självrisk. Professor Harald Cramér framhåller härom i sin broschyr »Vad är försäkring?» (1944):

»Små skadefall, som endast vålla ett fullkomligt betydelseöst ekonomiskt avbräck, förekomma inom de flesta skadeförsäkringsbranscher med mycket stor frekvens. Brännhål av borttappade cigarettstumpar, förkylningsfall med ett par dagars sjuktid, alla sådana och liknande fall äro så vanliga, att, om de måste värderas och ersättas efter samma grunder som andra, allvarligare skador, så skulle härigenom avsevärda delar av såväl riskpremier som omkostnadstillägg förbrukas. Det kan knappast vara något mera framträdande samhällsintresse, att sådana bagatellskador bli ersatta genom försäkring. Tvärtom kräver hänsynen till försäkringens effektivitet, att man genom en klok avgränsning av ersättningsvillkoren söker koncentrera de medel, som insätts i försäkringsverksamheten, på de fall, där verkligt kännbara skador inträffat.»

Självriskens betydelse inskränker sig icke enbart till att minska ersättningarna för bagatellartade skadefall och därigenom sänka omkostnaderna. Även ur kontrollsynpunkt är det angeläget, att varje skada medför en ekonomisk uppoffring för försäkringstagaren. Härigenom framträder ett visst intresse från de försäkrades sida att minska skadornas antal och storlek.

Vid samtliga de försök med fiskredskapsförsäkring, som hittills företagits, har man i bolagsordningen föreskrivit självrisk. Vanligen har denna fastställts till 1/3 av förlustens eller skadans värde. Härigenom ha premierna för försäkringen kunnat sättas lägre.

En viss självrisk ligger redan i den omständigheten, att vederbörande fiskare efter en förlust av redskapen icke längre kan fortsätta med sitt arbete i full omfattning. En redskapsförlust, som inträffar i början av fiskesäsongen, kan innebära ett betydande ekonomiskt avbräck, i synnerhet om det föreligger svårigheter att snabbt anskaffa ett nytt redskap i stället för det skadade eller förlorade.

Med vetskap om erfarenheterna dels från de tidigare försöken med fiskredskapsförsäkring, dels från andra försäkringsbranscher, ha vi velat förorda en relativt stor självrisk. Även om man icke kommer ifrån, att det i vissa fall kan bli så, att fiskaren ändock beslutar sig för att gå ut på ett riskfyllt fiske, innebär självrisken ett återhållande moment i fråga om risktagandet.

Såsom framgått av föregående kapitel ha vi räknat med att fiskredskapsförsäkringsföreningarna skola uttaga en försäkringsavgift, uppgående till 1 % av fångstens värde. Detta medför, att försäkringsavgiften icke kan varieras med hänsyn till olikheter i riskhänseende mellan olika försäkrade redskap. Det är därför nödvändigt att tillämpa en annan metod. Vi vilja föreslå, att föreningarna i stället genomföra en gradering av självrisken. De redskap, som medföra särskilt stora risker i användningen, skola sålunda åsättas en större självrisk än sådana redskap, som mera sällan skadas eller gå förlorade. Självrisken bör variera mellan 20 och 40 % av skadans värde. De olika föreningarna få fastställa självriskens storlek för olika redskap, fångstätt och fiskeplatser med hänsyn till erfarenhet och den föreslagna försäkringsavgiftens storlek.

Vi ha endast velat angiva grunderna för självrisken, medan detaljerna få i samråd med den övervakande myndigheten fastställas av fiskarena och den försäkringskonsulent, som enligt vårt förslag i ett senare kapitel bör anställas till föreningarnas tjänst. Så långt det är möjligt bör enhetlig självrisk införas, detta med hänsyn dels till statsbidraget, dels till angelägenheten av att medlemmarna icke skola behöva hålla i minnet en mängd detaljbestämmelser för att kunna beräkna ersättningens storlek.

Här bör endast påpekas, att riskerna äro avsevärt större för släpande och fasta redskap än för drivande garn och dylikt. För trålar, vadar, bottengarn och storryssjor torde man sålunda få räkna med en relativt hög självrisk. För exempelvis drivgarn och för strömmingsskötur, som utsättas i den inre skärgården, är emellertid risken relativt liten, varför en avsevärt lägre självrisk bör komma i fråga.

Vi ha i anslutning till det föregående resonemanget kommit till den uppfattningen, att fiskredskapsförsäkringen icke bör lämna ersättning för skador eller förluster, som äro så små, att de icke ha någon betydelse för fiskarens ekonomi eller för deras fortsatta yrkesverksamhet. Var gränsen skall sättas får bedömas efter erfarenhet. Inom Gävleborgs läns Fiskredskapsförsäkringsbolag har stadgats, att varje skada under 75 kronor skall helt betalas av försäkringstagaren själv. Gränsen kan givetvis sättas högre eller lägre. Vi vilja förorda, att man till en början räknar med 100 kronor såsom minsta självrisk.

Sedan tillräcklig erfarenhet vunnits av såväl denna som övriga bestämmelser

för försäkringsverksamhetens bedrivande, bör även frågan om självriskan upptagas till omprövning. Om det visar sig, att mindre självrisk utan olägenhet kan tillämpas, bör en minskning genomföras, eftersom värdet av försäkringen därmed ökas.

I likhet med vad som föreslagits av Wingborg anse vi, att självriskan bör slopas vid de tillfällen, då förluster inträffa i samband med fiskebåtens förlisning. Motivet för en sådan bestämmelse i villkoren är att de ekonomiska förluster, som uppkomma vid en båtförlisning, bli av en helt annan karaktär och storleksordning än förluster av enbart redskap.

12.

Fondbildning inom fiskredskapsförsäkringsföreningarna.

De normala variationerna i fråga om skaderesultaten från år till år böra kunna utjämnas genom att föreningarna av uppkomna överskott göra avsättningar till egna fonder. Därjämte böra föreningarna genom avsättningar till en för fiskredskapsförsäkringsföreningarna gemensam utjämningskassa (statens utjämningsfond) medverka till en inbördes utjämning mellan de olika föreningarna.

I 1942 års försäkringsutrednings förslag till lag om försäkringsrörelse stadgas i § 194:

»Ömsesidigt försäkringsbolag skall av årsvinsten å annan rörelse än livförsäkringsrörelse, efter avdrag för vad som åtgår till täckande av möjligen förefintlig förlust från föregående år å rörelsen, göra avsättning till reservfond med minst det belopp, som anges i bolagsordningen.»

Praxis är att bolagsordningen för ömsesidiga försäkringsbolag innehåller den bestämmelsen, att hela överskottet skall avsättas till reservfonden. Enligt vår uppfattning bör emellertid det avsteget från denna princip kunna göras beträffande fiskredskapsförsäkringsföreningarna, att icke hela utan endast en viss del av överskottet användes till fondbildning inom föreningarna. Hänsyn bör tagas till att säkerhet erhålles genom att statliga bidrag i händelse av underskott komma att tillföras föreningarna ur den statens utjämningsfond, som föreslås i nästa kapitel, samt att föreningarna ur uppkommande överskott skola göra avsättningar till denna statens utjämningsfond. Dock äro vi angelägna att framhålla, att så långt det är möjligt bör inom föreningarna ske en fondbildning, som är tillräcklig för att möta de normala variationerna i skadeförloppet.

Vi vilja förorda, att föreningarna åläggas att varje år avsätta till en reservfond ett belopp, som motsvarar 25 % av årets överskott. Sedan detta skett, skall, såsom framgår av följande kapitel, visst belopp ur återstående överskott avsättas

för inbetalning till statens utjämningsfond. I de fall ytterligare belopp därefter återstår av överskottet, skall även detta tillföras föreningens reservfond.

Avsättningarna till reservfonden skola på ovannämnda sätt fortlöpa intill den tidpunkt, då fonden minst motsvarar summan av två års avgifter från medlemmarna. När reservfonden uppgår till detta belopp, kan föreningsstämman besluta, att vad som återstår av överskottet, sedan 25 % av detsamma avsatts till reservfonden och avsättningen till statens utjämningsfond fullgjorts, antingen reserveras till följande år med rätt för föreningsstämman att då disponera beloppet eller återbäres till medlemmarna.

Skulle reservfonden genom nedsättning till följd av senare inträffade förluster sjunka under ett belopp, som motsvarar två års avgifter, eller skulle premieinkomsten stiga så, att fonden icke längre motsvarar nyssnämnda värde, skall avsättning till densamma ånyo ske enligt förstnämnda regler.

Reglerna för fondbildningen inom föreningarna böra efter några års verksamhet upptagas till förnyad prövning.

Beträffande reglerna för uttag ur föreningens fonder hänvisas till nästa kapitel.

13.

Statsbidrag.

I direktiven för utredningen uttalar departementschefen, att en försäkring av fiskredskap för att bli effektiv fordrar ekonomiskt stöd från statsmakternas sida. De tidigare försök med redskapsförsäkring, som åberopas av departementschefen, visa att avgifterna bli för betungande för fiskarena, om frågan skall ordnas efter försäkringsmässigt riktiga principer. Vidare framhålles: »Vid utredningen bör emellertid eftersträvas att så avväga det statliga stödet att statsmedel icke tages i anspråk i större omfattning än som är oundgängligen nödvändigt för att verksamheten skall kunna bedrivas utan att i allt för hög grad betunga fiskerinäringen.»

I det av Wingborg år 1939 avgivna betänkandet föreslogs, att statsbidrag skulle utgå enligt tre olika grunder, nämligen såsom tillskott till premierna, till skadeersättningarna samt för stödande av verksamheten under de tre första åren.

Statsbidraget till premierna skulle utgöra 25 % av beloppet av de av fiskarena erlagda premierna. Bidraget till skadeersättningarna skulle i stort sett beräknas på grundval av den för räkenskapsåret utgivna ersättningssumman, med undantag för de skadefall, där värdet av försäkringstagarens förlust uppginge till lägre belopp än 50 kr. Statsbidrag skulle utgå, då skadeersättningssumman överstege 3 % av motsvarande försäkringssumma, och utgöra 6/10 av överskjutande belopp. För den händelse skadeersättningssumman uppginge till mer än 15 % av försäkringssumman, skulle statsbidrag lämnas för överstigande belopp med 9/10. För försäkringsföretag, där den sammanlagda försäkringssumman underskred

vissa angivna belopp, skulle statsbidraget ökas enligt särskilda regler. För de tre första åren av ett försäkringsföretags verksamhet skulle ytterligare statsbidrag kunna beviljas intill ett totalbelopp av 2 000 kr.

Såsom nyss framhållits, har departementschefen uttalat, att statsmedel icke böra tagas i anspråk i större omfattning, än som är oundgängligen nödvändigt. Med hänsyn till innebörden av detta uttalande förutsätta vi, att de avgifter, som skola uttagas från fiskarena, böra avpassas så, att de i stort sett motsvara vad man skulle kunna kalla den normala förlustrisken. Detta innebär, att anhopningar av skador, som enligt erfarenhet uppträda tid efter annan till följd av svåra stormar eller av andra orsaker, icke skola inräknas i kalkylerna, eftersom avgifterna därigenom skulle bli för betungande för fiskarena. Dylika exceptionella anhopningar av skador böra sålunda i stort sett täckas av den garanti, som lämnas från statens sida.

Emellertid bör man enligt vår åsikt söka avpassa statsbidraget så, att variationerna i skaderesultatet inom vissa gränser komma att påverka storleken av de enskilda medlemmarnas ekonomiska uppoffringar för försäkringen. Endast genom att försäkringstagarnas avgifter eller självrisk bli beroende av skaderesultatet, kan ett effektivt intresse vinnas bland medlemmarna att söka förebygga förluster och skador eller minska omfattningen av desamma.

Vi ha inom kommittén diskuterat olika former för statsbidragets utgivande. En tänkbar lösning är exempelvis, att bidrag lämnas endast, då redskapsförsäkringsföreningarna starta. En sådan bidragsform har redan tidigare varit aktuell. Löfte om startbidrag från statens sida har givits, bl. a. då statens fiskredskapsfond inrättades enligt Kungl. Maj:ts proposition nr 77/1935 samt i uttalanden vid senare tillfällen. Sådant bidrag har emellertid lämnats endast till Gävleborgs läns Ömsesidiga Fiskredskapsförsäkringsbolag, varjämte understöd utbetalats till Blekinge läns Fiskeriförsäkringsbolag.

Ett bidrag i form av ekonomiskt stöd vid starten är helt naturligt av väsentlig betydelse för att få igång verksamheten. För att ett sådant bidrag skall ha åsyftad verkan, erfordras emellertid ett relativt stort belopp, antingen såsom engångsutbetalning eller uppdelat på de första verksamhetsåren.

Enligt vår uppfattning är det dock otänkbart att begränsa statens medverkan till att endast utge ekonomiskt bidrag vid de ifrågasatta föreningarnas tillkomst. Även om försäkringsverksamheten tack vare startbidraget kommer igång, kan ändock senare till följd av oberäknade förluster uppstå sådana situationer, att nya bidrag skulle erfordras för att möjliggöra fortsatt verksamhet.

Vi ha också övervägt, huruvida staten till varje försäkringsförening skulle kunna tillskjuta ett visst garantikapital. En sådan lösning skulle emellertid enligt vår uppfattning komma att kräva en noggrann och tämligen tyngande övervakning av föreningarnas kostnader, verksamhet och arbetssätt.

De former av statsbidrag, som vi vilja förorda, äro dels organisationsbidrag, dels bidrag för större skador och anhopning av skador.

Vid de försäkringsformer, som för närvarande understödjas av staten, förekommer vanligen, att visst bidrag utgår per försäkrad medlem. Ett liknande beräkningssätt är tänkbart även för fiskredskapsförsäkringens del. Man kan härigenom få en någorlunda säker uppskattning av totalkostnaden för staten, vartill kommer att variationerna från ett år till ett annat bli synnerligen måttliga.

För vår del skulle vi anse det rimligt, om staten lämnade ett organisationsbidrag av 3 kronor per försäkrad medlem och år. Antalet yrkesfiskare utgjorde år 1945 16 000 och antalet personer med fiske som binäring 9 100. Om samtliga saltsjöfiskare skulle ansluta sig till fiskredskapsförsäkringen, skulle organisationsbidraget sålunda komma att uppgå till högst 75 000 kronor. Detta är maximum för bidraget. Dock bör vid dessa beräkningar ihågkommas, att fiskelag, som gemensamt äga försäkrade redskap, räknas såsom en delägare, varför beloppet i verkligheten kommer att bli betydligt lägre. Under förutsättning att större delen av fiskarena, dock med undantag för insjöfiskarena, på en gång kommer att ansluta sig till fiskredskapsförsäkringsföreningarna, torde organisationsbidraget per år till samtliga försäkringsföreningar sammanlagt sannolikt icke behöva bli större än högst 50 000 kronor.

Organisationsbidraget, som bör fastställas för ett visst antal år framåt, exempelvis 5 år, måste anses såsom ett rent understödsbidrag för att underlätta försäkringens organiserande. Eftersom bidraget endast är beroende av antalet försäkringstagare, föreligger bara ett intresse för föreningen, nämligen att förmå så många fiskare som möjligt att inträda som delägare. Det ankommer sedan på föreningen att själv disponera bidraget på lämpligt sätt.

Såsom tidigare påpekats, bör emellertid statens stöd i första hand inriktas på att ge försäkringsföreningarna möjlighet att lämna ersättning vid katastrofartade anhopningar av skador, utan att detta medför sådan höjning av försäkringsavgifterna, att dessa bli för betungande för fiskarena. Fiskarens avgifter böra avvägas så, att de motsvara de normala skadorna. Statens bidrag bör utformas så, att det i stort sett ger täckning för katastrofförluster.

Vi föreslå, att för detta ändamål en särskild fond, förslagsvis benämnd Statens utjämningsfond för fiskredskapsförsäkring, upprättas. Denna skall få till uppgift att verka såsom en utjämningskassa för samtliga fiskredskapsförsäkringsföreningar i landet. Till fonden skola försäkringsföreningarna lämna vissa bidrag. Dessutom skall staten medverka.

Varje förening skall ur uppkommande överskott reservera medel till täckning av eventuella framtida förluster i enlighet med de regler, som angivits i föregående kapitel. Om en förenings rörelse under ett år visar underskott, skall detta sålunda i första hand täckas med från föregående år eventuellt kvarstående odisponerade belopp. Därefter kvarstående underskott skall täckas genom nedsättning av föreningens reservfond intill 50 % av dess storlek.

Om ytterligare underskott sedan kvarstår, skall föreningen kunna erhålla bidrag från statens utjämningsfond. Från denna utbetalas ett belopp motsvarande

9/10 av då kvarstående underskott. Återstående tiondel skall täckas genom ytterligare nedsättning av föreningens egen reservfond. Skulle fonden icke förslå härtill, har man att vidtaga uttaxering bland föreningens delägare. Möjligheterna till uttaxering böra emellertid begränsas till högst en årsavgift. Skulle den situationen uppkomma, att större belopp i något fall erfordrades, bör saken bli föremål för särskilda överväganden.

Som redan omnämnts, räkna vi med att föreningarna skola bidra till uppbyggandet av statens utjämningsfond. Under de år, då en förening erhåller överskott på rörelsen, bör, som angives i föregående kapitel, 25 % av överskottet avsättas till en reservfond inom föreningen. Ett belopp, motsvarande 5 % av de på året belöpande avgifterna, skall därefter avsättas för utbetalning till statens utjämningsfond. För den händelse föreningens överskott efter nyssnämnda avsättning till reservfonden icke är tillräckligt för att medge avsättning till utjämningsfonden med 5 % av avgifterna, må resterande belopp efterskänkas av den övervakande myndigheten.

Anledningen till att avsättningarna till statens utjämningsfond fastställts till en viss procent av avgifterna är att vi velat åstadkomma en beräkningsmetod, som gör avsättningarna oberoende av årsöverskottens storlek. Båda de nu nämnda reglerna böra emellertid, liksom försäkringsfrågan i sin helhet, bli föremål för noggrann omprövning, sedan man erhållit tillräcklig erfarenhet.

Statens utjämningsfond bör lämpligen handhas av den övervakande myndigheten. För uppläggningsen av fonden bör av statsmedel utanordnas ett tillräckligt anslag, vilket antingen genast överföres till fonden eller tages i anspråk i mån av behov. Eftersom statens utjämningsfond är avsedd att giva det erforderliga bidraget från staten för att försäkringsverksamheten skall kunna bedrivas utan att i allt för hög grad betunga fiskerinäringen, måste man räkna med att nya anslag tid efter annan kunna komma att bli behövliga.

Storleken av de årliga bidrag, som via statens utjämningsfond komma att tillföras försäkringsföreningarna av statsmedel, är det av naturliga skäl ytterst svårt att uppskatta. Mycket approximativt borde det dock kunna angivas till i genomsnitt omkring 30 000—40 000 kronor per år, sedan försäkringsverksamheten på grundval av vunna erfarenheter rationellt organiserats.

14.

Uttaxering.

I det förslag till stadgar för fiskeriförsäkringsföreningar, som 1938 framlades av Wingborg, angavs icke några regler för premieberäkningen. De olika försäkringsföreningarna skulle ha frihet att själva avpassa premierna på lämpligt sätt. Om det efter verksamhetsårets utgång skulle visa sig, att premierna varit

otillräckliga, fanns möjlighet för föreningarna att genom uttaxering uppbära det belopp, som erfordrades utöver statsbidraget. På detta sätt kunde en del av de svårigheter elimineras, som äro förenade med premieberäkningen.

I förslaget till lag om försäkringsrörelse har av 1942 års försäkringsutredning medtagits bl. a. följande bestämmelser angående uttaxering (§ 197):

»Uppkommer i ömsesidigt försäkringsbolag förlust å annan skadeförsäkring än personförsäkring skall det belopp, vartill förlusten uppgår, i den mån den icke varder täckt genom användande av befintliga till framtida förfogande avsatta medel eller genom nedsättning av reservfonden, med tillägg av högst en tiondel uttaxeras å dem, som varit delägare i bolaget under hela eller någon del av det räkenskapsår, varunder förlusten uppkommit. Är delägarnas personliga ansvarighet begränsad till visst belopp, skall uttaxering därefter jämkas.

Varder ej förlusten täckt genom uttaxering på sätt i första stycket är stadgat, skall kvarstående förlust utjämnas genom nedsättning såväl av premiereserven med därav betingad nedsättning av försäkringsbeloppen som av de ersättningsbelopp, som svara mot försäkringsfall, vilka inträffat under det räkenskapsår, varunder förlusten uppkommit.»

Vidare stadgas följande (§ 199):

»Uttaxering skall ske i förhållande till varje delägars försäkringsbelopp.

Vid nedsättning av delägars andel i premiereserven och av ersättningsbelopp skola alla andelar och ersättningsbelopp nedsättas i samma förhållande.

Har någon redan uppburit större ersättning än honom tillkommer efter ersättningsbeloppens nedsättning, är han skyldig att till bolaget återbära vad han sålunda för mycket uppburit.

Om bolagsordningen innehåller bestämmelser, som avvika från vad i denna paragraf är stadgat, vare de gällande.»

Vid de försäkringsformer, som f. n. bedrivs med statsbidrag, ha möjligheterna till uttaxering behållits trots statsbidraget. I stadgarna för de erkända arbetslöshetskassorna finnas detaljerade bestämmelser om uttaxeringsförfarandet. Statsbidraget stiger vid ökade skadeutbetalningar men stannar vid ett givet maximum. För utbetalningar, som överskrida detta maximum, har vederbörande kassa att tillgripa uttaxering bland medlemmarna eller minska daghjälpens storlek eller understödstitidens längd, om kassans fonder icke äro tillräckliga för att täcka de löpande utgifterna. Om fonden i en arbetslöshetskassa nedgått till viss del av dess föreskrivna belopp, skall kassan antingen vidtaga uttaxering för att inom lämplig tid täcka den uppkomna bristen eller minska ersättningsförmånerna.

Vi ha dryftat frågan om lämpligheten att i stadgarna för fiskredskapsförsäkringsföreningarna medtaga en bestämmelse om möjlighet att företa uttaxering bland delägarna. Förefintligheten av en sådan paragraf innebär vissa psykologiska nackdelar, även om det icke behöver befaras, att uttaxering skall komma att bli erforderlig inom en näralligande framtid.

Även om föreningarnas extraordinära förluster äro avsedda att täckas genom bidrag från statens utjämningsfond, böra dock reglerna för bidragens beräkning utformas så, att det under alla förhållanden kvarstår ett visst intresse hos

föreningsmedlemmarna att begränsa skadekostnaderna. Om huvudparten av kostnaderna för katastrofförluster bestrides genom bidrag ur statens utjämningsfond, bör det alltid finnas kvar en viss, om än liten del, som skall tillskjutas av medlemmarna. Det i föreningens fonder hopsamlade kapitalet kan emellertid vid större skadeanhopningar raskt smälta undan. I dylika situationer bör föreligga möjlighet att företaga uttaxering bland medlemmarna. I det förslag till stadgar, som utarbetats av oss, har sålunda införts en bestämmelse om att uttaxering kan ske intill ett belopp, motsvarande medlemmarnas årsavgift under närmast föregående räkenskapsår.

Som redan framgått av det anförda, kan man som ett alternativ till uttaxeringsförfarandet tänka sig en nedsättning av den utgående skadeersättningen. En sådan åtgärd skulle enklast kunna ske på så sätt, att man vid en försämring av föreningens ekonomi beslutar inom föreningen att avsevärt höja självriskens för skador, som inträffa under det närmast följande året. Resultatet av ett dylikt förfaringsätt kan emellertid bli ett kraftigt avfall bland medlemmarna, eftersom de i fortsättningen icke komma i åtnjutande av samma skydd som tidigare. Nedsättningen är dessutom olämplig genom att den endast drabbar de delägare, som råka ut för förluster eller skador, och därigenom att just dessa drabbas desto hårdare.

En uttaxering bland samtliga delägare betyder relativt litet för var och en, i synnerhet om det uttaxerade beloppet begränsas till högst en årsavgift.

15.

Återbäring.

Oavsett hur fiskredskapsförsäkringen konstrueras, är det under alla förhållanden angeläget att försäkringstagarna inrikta sig på att nedbringa kostnaderna för försäkringen. Detta gäller såväl skadeutbetalningarna som omkostnaderna för verksamhetens bedrivande.

Bland de åtgärder, som kunna vidtagas för att stimulera medlemmarna till kostnadsbesparingar, vilja vi i första hand peka på möjligheten att ge premieåterbäring.

Ett exempel på en sådan åtgärd är de vanliga bonusbestämmelserna i trafik- och automobilförsäkring. Dessa bestämmelser innebära, att rabatt lämnas på premien, så snart ett försäkringsår utlöpt utan att försäkringstagaren anlitat försäkringen för skadeutbetalning. Rabatten ökas successivt och utgör efter fyra års förlopp 50 % av grundpremien.

Vissa kollektiva försäkringar konstrueras med premieåterbäringsavtal. Härvid jämföras de under försäkringsåret inbetalade premierna med de under samma år utbetalade skadeersättningarna. Sedan erforderliga omkostnader och avsätt-

ningar för försäkringen medräknats, återbetalas till gruppen en förutbestämd del av överskottet.

I bil- och trafikförsäkring är varje försäkringstagares möjligheter att erhålla bonus i hög grad beroende av hur försiktigt han kör sin bil. Inom kollektiv olycksfallsförsäkring kan en effektiv skyddspropaganda medföra minskade skadeutbetalningar. I samtliga fall äro emellertid de angivna bestämmelserna avsedda att verka som en premieregulator.

Med hänsyn till svårigheterna att förutberäkna storleken av de behövliga avgifterna till en fiskredskapsförsäkring föreslå vi, att i fiskredskapsförsäkringsföreningarna premiåterbäring kommer till användning som en regulator. Skulle det i efterhand visa sig inom en förening, att de uttagna avgifterna varit för stora, uppstår ett överskott, som bör fördelas bland delägarna. I den mån fiskarena genom försiktighet vid redskapens användning kunna nedbringa förluster och skador, återverkar detta på deras möjlighet att erhålla återbäring. Inom andra föreningar, där utgifterna visat sig vara stora, kan någon återbäring icke ske.

Vi vilja dock framhålla, att det under alla förhållanden är nödvändigt att låta föreningens erforderliga konsolidering gå före utdelning av återbäring. Variationerna i fångstresultatet kunna givetvis under vissa år medföra, att de inbetalade avgifterna sammanlagt bli små. Om ett sådant år samtidigt medför relativt små skadekostnader, kan det trots allt uppkomma ett icke oväsentligt överskott på verksamheten. Under sådana förhållanden är det emellertid angeläget att tillse, att avsättningarna till föreningens fonder ändå bli tillfredsställande. Ett relativt litet överskott bör antingen avsättas i en fond eller kvarstå odisponerat till följande år. Återbäringsförfarandet får icke heller drivas så långt, att själva utdelningen kräver mer kostnader och besvär än som står i rimlig proportion till vad varje delägare erhåller sig tilldelat.

Utgångspunkten för statens medverkan i en fiskredskapsförsäkring bör enligt vår uppfattning vara, att fiskarena själva med sina avgifter skola bära de normala förlustriskerna. Med hänsyn härtill bör rent principiellt fastslås, att reglerna för eventuell återbäring skola utformas på sådant sätt, att återbäring under inga omständigheter lämnas, förrän föreningens egen fondbildning tillgodoser behovet av erforderlig riskutjämning under normala skadeår. Sålunda vilja vi som allmän regel fastslå, att återbäring till delägarna får lämnas endast under förut-sättning, dels att organisationsbidrag från staten icke utgått under det gångna verksamhetsåret, dels att reservfonden är fylld. Om erfarenheterna visa, att summan av två års avgifter icke ur denna synpunkt utgör en tillfredsställande fondbildning, bör kravet på fondbildningen ökas.

Vid beräkningen av det nettoöverskott, som kan stå till förfogande för fördelning bland delägarna, bör man på inkomstsidan taga hänsyn till de avgifter från försäkringstagarna, som belöpa på året, samt det belopp, som eventuellt kvarstår odisponerat från föregående år. På utgiftssidan upptagas på året belöpande skadeersättningar och kostnader samt avsättningar till olika fonder. Under

inga förhållanden kunna som inkomst medräknas de bidrag, som influtit från statens utjämningsfond, enär ju dessa enligt vårt förslag endast ha till uppgift att medverka för täckande av katastrofförluster.

Nettoöverskottet beräknas enligt följande schema:

1. *Inkomster.*

- A. På verksamhetsåret fallande avgifter från medlemmarna. (Häri inräknas även sådana avgifter, som avse verksamhetsåret men som vid årets utgång icke hunnit inbetalas.)
- B. Från föregående år kvarstående överskott.

2. *Utgifter.*

- A. På året fallande skadeersättningar. (Häri inräknas även ersättningar för sådana skador, som inträffat under verksamhetsåret men som vid årets utgång ännu icke hunnit slutregleras.)
- B. På årets verksamhet fallande omkostnader (förvaltningskostnader).
- C. Avsättning till föreningens reservfond och övrig fondering.
- D. Avsättning till statens utjämningsfond.
- E. Årets nettoöverskott.

I de fall föreningsstämman beslutar, att överskottet — eller viss del därav — skall återbäras till delägarna, kan fördelningen lämpligen ske i proportion till de av varje medlem under året inbetalade avgifterna. Dock böra försäkrings-tagare, som åtnjutit ersättning under året, icke erhålla premieåterbäring.

16.

Försäkringsvillkor.

Såsom tidigare framhållits ha vi ansett det vara vår uppgift att i nuvarande läge endast draga upp grundlinjerna för fiskredskapsförsäkringens organisation. Vi ha sålunda medvetet uraktlåtitt att utarbete detaljerade regler beträffande försäkringsvillkor och liknande frågor, vilka enklast kunna lösas genom överenskommelser mellan medlemmarna inom de blivande försäkringsföreningarna.

I det av Wingborg utarbetade betänkandet ha försäkringsvillkoren intagits i förslaget till stadgar för fiskeriförsäkringsföreningar. Grundprincipen är i dessa villkor, att premien skall beräknas enligt värdet av varje försäkrat redskap, och för att möjliggöra detta kräves årlig besiktning av redskapen.

Gävleborgs läns Ömsesidiga Fiskredskapsförsäkringsbolag har, såsom framgått av våra tidigare redogörelser, baserat avgiftsbetalningen på försäljningsvärdet av

fångsten. Detta system har medfört vissa väsentliga förenklingar. Sålunda har ett enhetligt försäkringsbelopp kunnat fastställas för varje försäkringstagare. Man räknar med att varje medlem innehar redskap till ett belopp av 1 000 kronor, vilket med hänsyn till självriskens innebär, att ersättning kan lämnas med högst 650 kronor per år. Även i dessa stadgar har föreskrivits årlig besiktning av redskapen, men sådan besiktning har enligt uppgift icke förekommit.

Det är vår uppfattning, att de principer i fråga om försäkringens uppläggning, som tillämpats i Gävleborgs läns Fiskredskapsförsäkringsbolag, böra kunna komma till användning även på övriga håll. Villkoren inom fiskredskapsförsäkringsföreningarna böra sålunda kunna utarbetas med ledning av erfarenheterna härifrån.

Försäkringsvillkoren böra icke intagas i föreningsstadgarna, eftersom en dylik ordning skulle medföra, att varje ändring av villkoren måste prövas av försäkringsinspektionen. Försäkringsvillkoren skola fastställas av föreningens styrelse i samråd med försäkringskonsulenten och den övervakande myndigheten. I villkoren böra ingå bestämmelser om vilka skador, som skola omfattas av försäkringen, samt bestämmelser om självriskens storlek för olika redskap och fiskesätt i enlighet med de synpunkter, som framhållits i föregående kapitel. Regleringen av skadorna bör ombesörjas av styrelsen.

I princip böra försäkringarna gälla per kalenderår. Det kan icke tillåtas delägare att avgå och inträda i försäkringen under årets lopp, eftersom man i ett sådant fall kan förutsätta, att en del medlemmar vore anslutna endast under den period av året, vid vilken fisket är som mest riskfyllt. Härigenom skulle utjämnningen icke bli så effektiv, som är önskvärt.

17.

Frågan om vilka fiskredskap, som skola ingå i försäkringen.

De hittills i Sverige företagna försöken att ordna fiskredskapsförsäkring ha, som tidigare nämnts, varit av lokal omfattning. Detta har medfört, att i allmänhet endast ett fåtal slag av redskap medtagits i försäkringen. Sålunda har man i Gävleborgs läns Ömsesidiga Fiskredskapsförsäkringsbolag låtit försäkringen omfatta enbart strömmingsskötar.

I det av Wingborg år 1938 framlagda förslaget till fiskredskapsförsäkring uppräknades de redskap, som borde inbegripas. Dessa voro i första hand nät av alla slag samt storbackor, ryssjor, hommor, bottengarn och laxsätt jämte för fiskets bedrivande nödvändiga tillbehör till dessa redskap.

Ljuster, rörliga krokredskap och håvar borde icke komma i fråga till försäkring. Förluster av andra långrevar än storbackor syntes ej förekomma i sådan utsträckning, att behov av försäkring funnes. För notar vore risken för skador

så ringa, att försäkring icke ifrågasattes. Försäkring av snörpvadar syntes ej vara lämpligt medgiva med hänsyn till de speciella svårigheter, varmed en sådan försäkring skulle vara förenad. Värderingen av skadorna på snörpvadar försvårades bl. a. av att lagning ofta skedde på fiskeplatsen omedelbart efter skadans inträffande.

Trålar och snurrevadar ansågos ha så kort livslängd, att de vore att betrakta som förbrukningsartiklar och därför föga lämpade för försäkring. Trålarna uteslötos sålunda helt ur förslaget, medan försäkring för snurrevadar skulle kunna beviljas för skador förorsakade av utländska fiskefartyg.

Vi ha från flera utgångspunkter diskuterat de problemställningar, som uppkomma vid försäkring av olika fiskredskap. Man måste sålunda medgiva, att redskap, som ha en mycket kort förbrukningstid, principiellt äro att betrakta som förbrukningsartiklar. De borde alltså icke medtagas i försäkringen. Även beträffande andra kategorier av redskap skulle det vara motiverat med särbestämmelser i försäkringsvillkoren.

Det synes oss emellertid vara viktigt, att försäkringen utformas med så få undantag och inskränkningar som möjligt. Restriktioner medföra alltid irritation och vi vilja därför fastslå principen, att undantagsbestämmelser icke skola intagas i försäkringsvillkoren, förrän erfarenheten visat, att de äro absolut nödvändiga.

Ett uteslutande av vissa redskap ur försäkringen stöter på avsevärda praktiska svårigheter, eftersom premiebetalningen är avsedd att ske utan någon differentiering mellan fångster från olika redskap. Vissa av de mest framträdande olägenheterna motverkas för övrigt genom den obligatoriska självriskan, vilken medför, att relativt små förluster exempelvis av ljuster och krokredskap etc. icke ersättas.

Vi ha alltså kommit till den uppfattningen, att alla redskap böra medtagas i försäkringen. Varje till försäkringsföreningen ansluten medlem ingår sålunda obligatoriskt med alla sina redskap. Skulle erfarenheten senare visa, att det är ofrånkomligt med vissa begränsningar av försäkringens omfattning, böra dessa tillkomma efter gemensamma överläggningar mellan delägarna i vederbörande förening och i samråd med försäkringskonsulenten och den övervakande myndigheten.

18.

Frågan om upptagande av båtförsäkring i fiskredskapsförsäkringsföreningarnas verksamhet.

Det har icke ingått i vårt uppdrag att undersöka frågan om båtförsäkring för fiskarena. Då både båt och fångstredskap äro nödvändiga medel för fiskets bedrivande och ofta tillsammans utsättas för risk, ha vi emellertid ansett oss böra

dryfta, huruvida fiskredskapsförsäkringsföreningarna lämpligen borde bedriva försäkring även av fiskebåtar.

Vid en sådan prövning bör dock observeras, att redskap och båtar ur försäkringsteknisk synpunkt uppvisa stora olikheter. Av det föregående har framgått vilka svårigheter, som möta att ordna en fiskredskapsförsäkring i vanliga försäkringsmässiga former, t. ex. i fråga om att fastställa försäkringsbelopp, försäkringsvärde, skadors omfattning och värde m. m. Motsvarande svårigheter finnas ej i fråga om båtförsäkring.

I sitt till Kungl. Maj:t den 27 augusti 1934 överlämnade utlåtande framhöll lantbruksstyrelsen, att frågan om försäkring av fiskebåtar redan genom fiskarens egna åtgärder blivit någorlunda tillfredsställande löst inom Göteborgs och Bohus, Hallands och Blekinge samt Gotlands län. Om ömsesidiga båtförsäkringsföreningar bildades på andra håll, borde staten enligt lantbruksstyrelsens mening under de första åren lämna visst understöd. Särskilda åtgärder från statens sida fann lantbruksstyrelsen emellertid icke nödvändiga.

Förhållandena på detta område torde i dag vara ungefär enahanda med de av lantbruksstyrelsen beskrivna. Ömsesidiga båtförsäkringsföreningar verka fortfarande inom de nyss uppräknade länen. Det är emellertid ganska anmärkningsvärt, att någon nämnvärd spridning av båtförsäkringsverksamheten till att omfatta fler kuststräckor icke synes ha skett under de år, som gått sedan lantbruksstyrelsens undersökning företogs.

De på västkusten befintliga ömsesidiga båtförsäkringsföreningarna torde enligt uppgift tillgodose där verksamma fiskares behov av båtförsäkring. På vissa håll, exempelvis i Malmöhus och Kristianstads län, förekomma också enstaka båtförsäkringsföreningar med strängt lokalt begränsade verksamhetsområden. Det finns emellertid långa kuststräckor, där fiskarena endast ha möjlighet att teckna försäkring genom något av de inom hela riket arbetande försäkringsbolagen.

Inom de områden, där det icke finns ömsesidiga båtförsäkringsföreningar, har det visat sig att båtförsäkringen ej blivit så allmän som skulle varit önskvärt. Enligt uppgift äro sålunda på sydkusten endast i undantagsfall andra fiskefartyg än trålbåtar försäkrade. På ostkusten lär det över huvud taget vara sällsynt med båtförsäkringar. Detta torde främst sammanhånga därmed att båtvärdena äro åtskilligt lägre på ost- och sydkusten än på västkusten. Då försäkringsgivarnas administrationskostnader för en försäkring på ett lågt värde äro praktiskt taget desamma som för en på ett högt värde, har detta kommit till uttryck i premiens relativa höjd och måhända verkat återhållande på intresset för försäkring. Detta torde också i många fall ha medfört, att fiskarena efter ett skadefritt år underlåta att förnya en tecknad försäkring, vilket förorsakat, att försäkringsskydd ofta saknas, när olyckor sedan inträffa.

En båtförlust kan medföra allvarliga ekonomiska konsekvenser för fiskaren. Ersättning eller lån i likhet med vad som utgår från staten vid förlust av redskap kan icke erhållas. Fall av båtförluster inträffa, varigenom vederbörande fiskare

få lita till frivilligt insamlade bidrag från sina kamrater för att kunna skaffa en båt i stället för den förlorade.

Utvecklingen har under de senare åren gått i den riktningen, att fiskebåtarna byggas allt större. Detta innebär bl. a., att fiskarens investeringar i båtar och motorer växa snabbt och att eventuella förluster bli alltmer kännbara för ägarna. Som en naturlig följd härav borde fiskarena få ett större intresse av båtförsäkring.

Av de uppgifter som under hand inkommit till oss framgår, såsom tidigare antytts, att frågan om båtförsäkring på vissa håll är tillfredsställande ordnad, medan den på andra håll är förbisedd.

Eftersom det på vissa kuststräckor finnes behov av båtförsäkring i ökad omfattning, vilja vi i detta sammanhang förorda, att, när fiskredskapsförsäkringen ordnas, fiskarena samtidigt stimuleras att ordna även sin båtförsäkring. För den händelse en konsulent anställs till fiskredskapsförsäkringsföreningarnas hjälp, bör i dennes uppdrag kunna ingå att på de kuststräckor, där båtförsäkring icke förekommer i önskvärd omfattning, söka stimulera fiskarens intresse härför.

Redskapsförsäkring och båtförsäkring äro såsom framgått av det tidigare av helt skilda karaktärer. Flera skäl tala för att dessa båda försäkringsformer böra bedrivas av skilda juridiska personer och att man sålunda, för den händelse fiskarena önska ordna ömsesidig båtförsäkring, böra bilda två självständiga föreningar. Härigenom undviks bl. a. all tveksamhet vid utbetalandet av bidrag från statens utjämningsfond.

Ett sammanförande av båt- och redskapsförsäkringarna till en gemensam förening innebär å andra sidan fördelar ur andra synpunkter. Sålunda böra de sammanlagda kostnaderna för administration och skötsel kunna reduceras och den ekonomiska stabiliteten stärkas. För den händelse båtförsäkring och redskapsförsäkring skulle ordnas inom samma förening, förutsätta vi dock, att de båda försäkringsgrenarna hållas bokföringsmässigt åtskilda och att premierna för båtarna liksom för redskapen fastställas i samråd med den övervakande myndigheten.

19.

Övervakande myndighet.

Med hänsyn till att bidrag till försäkringsföreningarna beräknas komma att utgå av statsmedel, bör det skapas möjligheter till offentlig kontroll och övervakning av deras verksamhet. Vi vilja i dessa avseenden föreslå en anordning, som liknar övervakningen av de erkända arbetslöshetskassorna och de erkända sjukkassorna.

För erkända arbetslöshetskassor skall enligt Kungl. Maj:ts förordning den s. k. tillsynsmyndigheten (från den 1/1 1948 Arbetsmarknadsstyrelsen) efter förslag av kassan utse en styrelseledamot jämte suppleant. Den av tillsynsmyndig-

heten utsedda representanten har till uppgift att tillvarataga det allmännas synpunkter och företråda tillsynsmyndigheten. Ersättning för detta uppdrag utgår av statsmedel. Revision av kassornas verksamhet företages av revisorer, som utsetts av kassan vid föreningsstämma, samt dessutom av tjänstemän från tillsynsmyndigheten.

Som tidigare nämnts komma fiskredskapsförsäkringsföreningarna att lyda under lagen om försäkringsrörelse. Kungl. Försäkringsinspektionen, som enligt nämnda lag är tillsynsmyndighet för försäkringsbolag, kommer att övervaka att verksamheten bedrivs i enlighet med lagens bestämmelser. Denna övervakning blir av teknisk och ekonomisk natur.

Även det praktiska arbetet inom fiskredskapsförsäkringsföreningarna bör emellertid med hänsyn till statens stöd bli föremål för viss offentlig granskning. Verksamheten bör i detta avseende följas av en myndighet, som i övrigt har kontakt med fiskarena och som äger kännedom om deras förhållanden. Denna senare myndighet, i betänkandet av oss kallad den övervakande myndigheten, skall ha till uppgift bland annat att med ledning av från olika håll vunna erfarenheter granska försäkringsvillkoren, bedöma självrisker, förvalta statens utjämningsfond samt beräkna och utbetala bidrag från denna fond. Lämplig som övervakande myndighet bör vara den fiskeristyreelse, som torde komma att tillsättas. Om denna icke kommer till stånd, bör uppdraget kunna lämnas exempelvis till lantbruksstyrelsens fiskeribyrå. Under alla förhållanden räkna vi med att den myndighet, som erhåller uppdraget att fungera som övervakande myndighet för fiskredskapsförsäkringsföreningarna, får lämplig personal till sitt förfogande. Till denna myndighet bör bland annat knytas en särskild expert, nämligen den försäkringskon-sulent, som vi föreslå i nästa kapitel.

I den mån så kan ske, bör försäkringsinspektionen övertaga vissa delar även av arbetet med senast angivna granskning. Den övervakande myndighetens här skisserade uppgifter böra lämpligen lösas i samverkan med försäkringsinspektionen.

Såsom framgår av vårt förslag till normalstadgar för en försäkringsförening, ha vi räknat med att den övervakande myndigheten skall utse en ledamot och en suppleant i styrelsen för varje försäkringsförening samt en revisor jämte suppleant. Till dessa funktioner utses personer i betrodd ställning på den ort, där föreningens styrelse har sitt säte. Dessa ha att hålla kontakt med myndigheten och att i första hand se till, att föreningens verksamhet skötes enligt allmän lag och enligt föreningens stadgar.

För att kunna fullgöra sin granskning skall den övervakande myndigheten infordra särskilda uppgifter om det ekonomiska resultatet av föreningarnas verksamhet.

En mycket viktig uppgift för den övervakande myndigheten är att ombesörja utbetalningen av bidrag från statens utjämningsfond. Detta bör ske på rekvisition

av vederbörande förening och möjlighet bör föreligga för myndigheten att ut-
anordna bidrag under löpande verksamhetsår, om så kan anses erforderligt. Den
övervakande myndigheten skall dessutom tillse, att föreningarna fullgöra vederbör-
liga inbetalningar till statens utjämningsfond.

20.

Försäkringskonsulent.

Såsom tidigare framhållits ha vi i en del viktiga avseenden avsiktligt under-
låtit att utarbета detaljbestämmelser. Vissa av de tekniska och organisatoriska
svårigheter, som äro förbundna med fiskredskapsförsäkringen, äro nämligen av
sådan natur att de enklast och bäst lösas av fiskarena själva.

Intimt sammanknutna med de praktiska, organisatoriska frågor, som fordra
kännedom om de lokala förhållandena, äro emellertid flera försäkringstekniska
spörsmål, för vilkas rätta lösande behövs erfarenhet av försäkringsmässig natur.

För att komma tillrätta härmed vilja vi föreslå, att en försäkringskunnig
person såsom försäkringskonsulent får tillfälle att medverka vid tillkomsten av
försäkringsföreningarna och vara fiskarena behjälplig vid fastställandet av
försäkringsvillkoren, utformandet av stadgarna, igångsättandet av verksam-
heten o. s. v.

Eftersom föreningarnas verksamhet kommer att bli föremål för offentlig kon-
troll, skulle man kunna tänka sig, att denna försäkringskonsulent anställas av
vederbörande förening. Han skulle då i stort sett få samma ställning i föreningen,
som aktuarien har i ett livförsäkringsbolag. Kostnaderna för föreningen kunna
med en sådan anordning emellertid bli relativt dryga, även om frågan löses så,
att en konsulent blir gemensam för flera föreningar.

Försäkringskonsulenten bör enligt vår uppfattning i stället på något sätt knytas
till den övervakande myndigheten. Säkerligen framkomma i flera avseenden olika
lösningar inom olika geografiska områden, beroende på lokala olikheter. Försäk-
ringskonsulenten bör taga del av uppläggningsen av verksamheten inom olika för-
eningar, så att erfarenheterna härav omedelbart kunna utnyttjas inom andra om-
råden.

21.

Förslag till
Stadgar för

Ömsesidiga Fiskredskapsförsäkringsföreningen Västkusten.

Föreningens firma, ändamål och verksamhetsområde.

§ 1.

Denna förening, vars firma är Ömsesidiga Fiskredskapsförsäkringsföreningen Västkusten, är grundad i överensstämmelse med lagen om försäkringsrörelse av den...

§ 2.

Föreningens verksamhetsområde utgör Göteborgs och Bohus samt Hallands län. Föreningen har till ändamål att i enlighet med nedan angivna bestämmelser meddela försäkring av fiskredskap åt yrkes- och binäringsfiskare, som bedriva fiske i saltsjön och som äro bosatta inom dessa län.

Delägare i föreningen äro dess försäkringstagare.

§ 3.

Till delägare i föreningen kan antagas varje inom föreningens verksamhetsområde bosatt yrkes- eller binäringsfiskare, som bedriver fiske i saltsjön. Delägarskapet vinnes i och med att fiskarens ansökan om försäkring blivit beviljad av styrelsen.

§ 4.

Föreningen må icke anses bildad, förrän minst ..... personer tecknat sig som delägare med fiskredskap till ett sammanlagt värde av minst ..... kronor.

Avgifter och försäkringsvillkor.

§ 5.

Försäkringsavgift erlägges med 1 % av värdet av varje delägarers under året försålda fångst.

Vid varje av föreningen meddelad försäkring tillämpas självrisk, som av styrelsen i samråd med den övervakande myndigheten till sin storlek fastställs med hänsyn till redskapen och deras användningssätt.

Styrelsen må besluta om högre självrisk för fiske på fångstplatser, vilka enligt föreningens erfarenhet visat sig vara särskilt riskfulla.

Övriga försäkringsvillkor fastställas av styrelsen efter godkännande av den övervakande myndigheten.

Föreningen meddelar icke återförsäkring.

Styrelsen och dess åligganden.

§ 6.

Föreningens styrelse, som skall ha sitt säte i Göteborg, består av sju ordinarie ledamöter och lika många suppleanter.

En av ledamöterna jämte suppleant för honom utses för två år av den övervakande myndigheten.

Övriga ledamöter och suppleanter väljas på ordinarie föreningsstämma för två år. Av de vid första stämman valda skola dock efter lottning tre ledamöter och tre suppleanter avgå redan efter ett år.

Styrelsen handhar föreningens angelägenheter i enlighet med gällande lag och dessa stadgar samt föreningens i laga ordning tillkomna beslut.

§ 7.

Styrelsen utser inom sig ordförande, vice ordförande och sekreterare samt inom eller utom sig kassaförvaltare.

Styrelsen är beslutförför, då minst fem ledamöter eller suppleanter för dem äro närvarande och om beslutet ense. Såsom styrelsens beslut gäller den mening, om vilken de flesta förena sig. Vid lika röstetal avgöres personval genom lottdragning, men i övriga frågor gäller den mening, som biträdes av ordföranden vid sammanträdet.

Vid styrelsens sammanträden skall föras protokoll.

§ 8.

Föreningens firma tecknas av den eller de personer, som styrelsen utser. I viktigare ärenden bör firman tecknas av minst två personer i förening.

§ 9.

Styrelsens ordförande har att till försäkringsinspektionen göra anmälan för registrering samt i förekommande fall ofördröjligen anmäla ändringar av styrelsens sammansättning eller i fråga om rätten att teckna föreningens firma.

§ 10.

Styrelsen utser erforderliga besiktningsmän.

Räkenskapsår och förvaltning.

§ 11.

Försäkringsåret och räkenskapsåret sammanfalla med kalenderåret.

§ 12.

Föreningens räkenskaper skola föras i enlighet med gällande lag samt de särskilda föreskrifter, som den övervakande myndigheten därutöver meddelar.

Det åligger styrelsen att senast den 1 april varje år till revisorerna överlämna räkenskaperna jämte dithörande handlingar samt av styrelsens ledamöter underskriven berättelse över det förflutna räkenskapsåret, innefattande vinst- och förlust- samt balansräkning.

§ 13.

Det åligger styrelsen att inom en månad efter ordinarie föreningsstämma till den övervakande myndigheten ingiva en redogörelse för det gångna verksamhetsåret med styrkt avskrift av styrelsens och revisorernas berättelser samt av protokoll upptagande de på stämman i anledning av berättelserna fattade besluten. Dessutom skall styrelsen lämna övriga av den övervakande myndigheten begärda uppgifter.

Därjämte har styrelsen att jämlikt lag till försäkringsinspektionen ingiva erforderliga uppgifter.

Revision.

§ 14.

För granskning av styrelsens förvaltning och föreningens räkenskaper väljas på ordinarie föreningsstämma för tiden till nästa ordinarie föreningsstämma två revisorer jämte två suppleanter. Därjämte äger den övervakande myndigheten utse en revisor jämte suppleant.

§ 15.

Revisorerna äga att när som helst inventera föreningens tillgångar samt granska dess böcker, räkenskaper och andra handlingar. Av revisorerna skall tillses, att styrelsens beslut icke strida mot allmän lag eller föreningens stadgar.

Sedan föreningens räkenskaper jämte dithörande handlingar samt styrelsens förvaltningsberättelse avlämnats till revisorerna, skola dessa snarast sammanträda för särskild granskning och avgivande av revisionsberättelse. Denna, i vilken an-

svarsfrihet för styrelsen skall till- eller avstyrkas, skall vara avlämnad senast den 1 maj.

Ha revisorerna gjort anmärkningar mot styrelsen, skall denna avgiva skriftlig förklaring till den föreningsstämma, där revisorernas berättelse framlägges.

Föreningsstämma.

§ 16.

Ordinarie föreningsstämma hålles under maj eller juni varje år. Den utgöres av distriktsvis valda ombud och äger besluta på samtliga delägares vägnar.

För val av ombud till stämman indelar styrelsen föreningens verksamhetsområde i lämpligt antal distrikt. Valet skall inom vart och ett av distrikten ske under april inför av föreningens styrelse utsedd valförrättare. Varje distrikt har rätt att utse ett ombud och en suppleant för varje påbörjat 50-tal medlemmar. Senast 14 dagar efter valet är valförrättare skyldig att till föreningens styrelse inlämna avskrift av valprotokoll jämte fullständiga namn- och adressuppgifter på de valda.

Rese- och traktamentskostnader till ombud betalas av föreningen.

§ 17.

Å ordinarie föreningsstämma skall förekomma:

1. Val av ordförande för stämman.
2. Val av sekreterare för stämman.
3. Upprättande och godkännande av röstlängd.
4. Fråga huruvida stämman blivit behörigen utlyst.
5. Utseende av två justeringsmän, vilka jämte stämmans ordförande skola justera protokollet.
6. Föredragning av styrelsens berättelse.
7. Föredragning av revisorernas berättelse.
8. Fastställande av balansräkningen.
9. Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen för det gångna årets förvaltning.
10. Fråga om disposition av föreningens överskott.
11. Övriga av styrelse- och revisionsberättelserna föranledda ärenden.
12. Av styrelsen hänskjutna ärenden.
13. Av delägarna i stadgenlig ordning till stämman hänskjutna ärenden.
14. Fråga om arvode och reseersättning till styrelseledamöter, revisorer och besiktningsmän för det kommande året.
15. Val av ledamöter och suppleanter i styrelsen.
16. Val av revisorer och revisorssuppleanter.

Delägare äger att få ärende hänskjutet till prövning å ordinarie stämma, så-

fram han hos styrelsen skriftligen framställer yrkande därom minst tio dagar före stämman.

Delägare, som icke valts till ombud, äger närvara vid föreningsstämma med yttrande- och förslagsrätt.

§ 18.

Extra föreningsstämma hålles, när styrelsen finner lämpligt eller när revisorerna skriftligen med angivande av skälet så påfordra.

Extra föreningsstämma skall ock av styrelsen utlysas, då så för angivet ändamål skriftligen påfordras av minst 1/10 av samtliga delägare.

§ 19.

Föreningsstämma öppnas av styrelsens ordförande eller i hans frånvaro av vice ordföranden eller annan styrelseledamot.

Å föreningsstämma äger varje ombud en röst. Såsom sammanträdets beslut gäller den mening, om vilken de flesta röstande förena sig. Vid lika röstetal avgöres val genom lottning, men i andra frågor gäller den mening, som biträdades av stämmans ordförande.

För rösträtt vid föreningsstämma gäller icke fullmakt.

§ 20.

Kallelse till ordinarie föreningsstämma sker genom skriftligt meddelande till varje ombud, avsänt med allmänna posten senast 14 dagar före stämman, samt genom meddelande i någon bland delägarna allmänt spridd facktidning, infört senast inom samma tid.

Kallelse till extra föreningsstämma skall ske genom skriftligt meddelande till varje fullmäktig, avsänt med allmänna posten senast 7 dagar före stämman. Kallelsen skall innehålla uppgift om de ärenden, som skola förekomma på stämman. Är fråga om ändring av dessa stadgar, skall den föreslagna ändringen till sitt huvudsakliga innehåll angivas i kallelsen.

Andra meddelanden till delägare översändas per post eller införas i någon bland delägarna allmänt spridd facktidning.

Föreningens fonder och delägarnas ansvarighet.

§ 21.

Föreningen skall av årets överskott, efter avdrag för vad som åtgår till täckande av från föregående år eventuellt balanserad förlust å rörelsen, avsätta 25 % till en föreningens reservfond. Så länge reservfonden icke uppgår till ett belopp, som minst motsvarar två gånger summan av de från delägarna under räkenskapsåret influtna avgifterna, skall även återstoden av överskottet avsättas till

fonden. Sistnämnda regel gäller även om fonden senare skulle nedgå under nyssnämnda gräns.

Nedsättning av reservfonden må beslutas allenast för täckande av förlust, som enligt fastställd balansräkning finnes ha uppstått på föreningens verksamhet i dess helhet och som icke kan ersättas av befintliga till framtida förfogande avsatta medel eller av medel, som tillskjutas ur Statens utjämningsfond för fiskredskapsförsäkring.

I den mån förlusten icke täckes på detta sätt, verkställs uttaxering bland delägarna med högst det i § 22 angivna beloppet.

§ 22.

För föreningens förbindelser ansvarar delägare intill ett belopp, motsvarande högst en årsavgift.

§ 23.

Sedan på året fallande skadeersättningar och omkostnader blivit täckta och föreningens reservfond tillförts 25 % av överskottet, skall ett belopp, motsvarande 5 % av summan av de från delägarna under räkenskapsåret influtna avgifterna avsättas för utbetalning till Statens utjämningsfond för fiskredskapsförsäkring. För den händelse återstående överskott icke är tillräckligt att medge avsättning enligt dessa grunder, må resterande belopp efter därom gjord framställning kunna efterskänkas av den övervakande myndigheten. Bidrag ur statens utjämningsfond kan erhållas enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder.

§ 24.

För fiskredskap tillhöriga en delägare ansvarar föreningen ej för högre belopp än som motsvarar . . . % av summan av de från delägarna under närmast föregående år influtna avgifterna.

Återbäring.

§ 25.

Under förutsättning, dels att statliga bidrag icke i någon form tillförts föreningen under det gångna verksamhetsåret, dels att föreningens reservfond vid årets utgång motsvarar minst två gånger summan av de från delägarna under året influtna avgifterna, kan på förslag av styrelsen och efter beslut av föreningsstämman det nettoöverskott, som uppstått på verksamheten, återbäras till delägarna. Nettoöverskottet beräknas på följande sätt:

Inkomster:

1. På verksamhetsåret fallande avgifter från medlemmarna.
2. Från föregående år kvarstående överskott.

Utgifter:

1. På året fallande skadeersättningar.
2. På årets verksamhet fallande omkostnader (förvaltningskostnader).
3. Avsättning till föreningens reservfond och övrig fondering.
4. Avsättning till statens utjämningsfond.
5. Årets nettoöverskott.

Twisters avgörande.

§ 26.

Twister mellan föreningen och delägare skola hänskjutas till avgörande av skiljemän enligt lag.

Ändring av föreningens stadgar.

§ 27.

Förslag till ändring av dessa stadgar skall, när det ej väckes av styrelsen, inlämnas skriftligen till denna före den 1 april för att kunna upptagas på ordinarie stämma samma år. Ändringsförslag skola vara motiverade. Det åligger styrelsen att för stämman framlägga inkommet förslag till stadgeändring, jämte eget utlåtande.

Beslut om ändring av stadgarna vare ej giltigt, med mindre samtliga ombud å föreningsstämma förenat sig därom eller beslutet fattats å två på varandra följande föreningsstämmor, därav minst en ordinarie, och å den sista stämman biträts av minst två tredjedelar av samtliga ombud och godkänts av den övervakande myndigheten.

§ 28.

Upplöses föreningen, skola, sedan verksamheten lagligen avvecklats, befintliga tillgångar anslås till för fiskarebefolkningen allmännyttiga ändamål. Beslut härom fattas av föreningsstämman i samråd med den övervakande myndigheten.

Kommentarer till de föreslagna föreningsstadgarna.

§ 1. Verksamheten regleras enligt lagen om försäkringsrörelse. I stadgeförslaget har hänvisning skett till det förslag till ny lag om försäkringsrörelse, som framlagts av 1942 års försäkringsutredning. Man kan förmoda, att denna lag stadfästes vid sådan tidpunkt, att den är i tillämpning, när fiskredskapsföreningarna börja sin verksamhet.

§ 2. Eftersom försäkringsföreningen beräknas tillkomma på initiativ av Svenska västkustfiskarnas centralförbund, föreslås försäkringsföreningen erhålla samma verksamhetsområde som centralförbundet. Endast saltsjöfiskare skola ingå i försäkringen.

§ 3. Föreningen skall stå öppen för samtliga yrkes- och binäringsfiskare inom verksamhetsområdet. Särskild ansökan om delägarskap skall icke behöva ingivas. I och med att en inom området bosatt fiskare försäkrar sina redskap genom föreningen, blir han automatiskt delägare i densamma.

§ 4. I stadgarna för ömsesidiga försäkringsbolag skola såväl enligt nu gällande försäkringslag som enligt det föreliggande förslaget till ny lag angivas vilka villkor, som skola uppfyllas, innan föreningen må anses bildad. I detta avseende vilja vi endast framhålla, att gränserna böra sättas så, att man icke i onödan försvårar för fiskarena att bilda försäkringsföreningarna. Fordringarna på anslutningen och försäkringssumman böra kunna reduceras tack vare den av staten givna garantin.

Med hänsyn till att generella regler icke kunna lämnas av försäkringsinspektionen angående minsta antal delägare och lägsta försäkringsbelopp, som erfordras för att föreningen skall få anses bildad, måste det överlåtas åt vederbörande stiftare av försäkringsföreningen att träda i förbindelse med försäkringsinspektionen för att i samråd med denna fastställa de erforderliga gränserna. När föreningen bildas, kunna stiftarna för att tillgodose lagens bestämmelser på denna punkt infordra särskilda uppgifter från medlemmarna om värdet av deras redskap.

§ 5. I föreningsstadgarna böra enligt vår mening endast huvudprinciperna för försäkringarnas giltighet antydas. Villkorens detaljer utarbetas av styrelsen tillsammans med försäkringskonsulenten och i samråd med den övervakande myndigheten.

Som tidigare framhållits, får man utgå från att ändringar i försäkringsvillkoren kunna komma att vidtagas tid efter annan. Dylika ändringar skola kunna ske i samråd med försäkringskonsulenten och den övervakande myndigheten efter

beslut inom styrelsen. Om försäkringsvillkoren skulle intagas i stadgarna, måste beslut om ändring fattas av föreningsstämman, vilket är olämpligt med hänsyn till de besvär och kostnader, som äro förenade med en sådan anordning.

§ 6. En av styrelseledamöterna utses av den övervakande myndigheten. I praktiken torde detta komma att tillgå på så sätt, att föreningen lämnar förslag på lämpliga personer inom orten. Den av myndigheten utsedda ledamoten bör icke vara delägare i föreningen men dock väl förtrogen med fiskarens förhållanden.

§ 7. Med hänsyn till de långa avstånden vore det lämpligt, att styrelsen vore beslutförför med ett begränsat antal ledamöter. Dock måste de olika intressena inom verksamhetsområdet få tillfälle att göra sig gällande vid styrelsebeslut. Därför ha vi ansett, att, om styrelsen består av 7 ledamöter, minimiantalet för beslutförhet bör fastställas till 5 ledamöter.

§ 8. Firmateckning bör vid enkel skriftväxling kunna ske av en person. Viktigare handlingar böra dock undertecknas av minst två firmatecknare.

§ 9. Anmälan om ändringar i styrelsens sammansättning eller i fråga om rätten att teckna föreningens firma skall ske enligt lag. Innehållet i denna paragraf har sålunda medtagits endast som påminnelse om denna skyldighet.

§ 10. Utseendet av besiktningsmännen bör — såsom framgått av framställningen i avsnittet om anordnandet av kontrollen — ankomma på styrelsen.

§ 11. Räkenskapsåret bör sammanfalla med kalenderåret.

§ 12. Bokslutet överlämnas till revisorerna senast den 1 april. Det åligger sedan dessa att senast den 1 maj avlämna revisionsberättelse, varefter stämma hålles före juni månads utgång.

§ 13. Den övervakande myndigheten har att från styrelsen infordra alla de uppgifter, som erfordras bland annat för uträknande av statsbidragets storlek.

§ 14. Av föreningen skall väljas två revisorer. Därjämte skall en revisor utses av den övervakande myndigheten. Denne utses liksom styrelseledamoten helst bland på orten bosatta personer.

§ 15. Revision företages på sedvanligt sätt. Revisorerna ha givetvis rätt att till den övervakande myndigheten meddela förhållanden, som de anse böra komma till myndighetens kännedom.

§ 16. Vi ha räknat med att föreningens ordinarie stämma om möjligt skall hållas i samband med den ordinarie kongressen för Svenska västkustfiskarnas centralförbund.

Föreningens verksamhetsområde indelas enligt styrelsens beslut i lämpligt antal distrikt. Inom vart och ett av dessa företages val av ombud under april inför av föreningens styrelse utsedd valförrättare.

§ 17. Ordningsföljden mellan de olika ärenden, som skola förekomma vid ordinarie föreningsstämma, kan ändras efter behov.

Jämlikt lagen om försäkringsrörelse skall delägare ha rätt att få ärende hänskjutet till prövning på ordinarie föreningsstämma, under förutsättning att han hos styrelsen skriftligen påyrkar detta minst 10 dagar före stämmans avhållande.

§ 18. Extra stämma skall av styrelsen utlysas, såframt minst 1/10 av samtliga delägare påfordrar detta.

§ 19. Med hänsyn till att föreningsstämman omfattar ett relativt litet antal personer, bör röstning icke få ske genom fullmakt.

§ 20. Där facktidningar allmänt förekomma, bör kungörelse av föreningsstämma ske i vederbörande facktidning. Skulle allmänt förekommande facktidning icke finnas, bör kallelsen emellertid kunna införas i lokalt betonad dagstidning.

§ 21. Enligt lagen om försäkringsrörelse skall överskott avsättas till reservfond. Med hänsyn till den garanti, som erhålles genom statens utjämningsfond, har emellertid, såsom motiveras i annat sammanhang, av oss föreslagits, att i första hand 25 % av överskottet skall avsättas till reservfonden. Sedan den stadgade avsättningen till statens utjämningsfond därefter fullgjorts, skall eventuell återstående överskott likaledes avsättas till reservfonden, om denna icke redan uppgår till minst ett belopp, motsvarande två gånger summan av de från delägarna under räkenskapsåret influtna avgifterna. Sedan reservfonden på detta sätt fyllts, behöver i fortsättningen endast 25 % av överskottet tillföras fonden.

§ 22. Enligt lag skola delägarna stå i ansvar för föreningens förbindelser. Av skäl som framgår av det tidigare anförda (kap. 14) ha vi emellertid beslutat föreslå, att ansvarigheten begränsas till högst en årsavgift för varje delägare.

§ 23. Det belopp, som avsättes till statens utjämningsfond, skall efter årsstämmans avhållande överlämnas till den övervakande myndigheten.

§ 24. Enligt lagen om försäkringsrörelse skall i föreningens stadgar finnas en bestämmelse om det högsta belopp, för vilket föreningen utan återförsäkring må ikläda sig ansvarighet på en och samma risk. Svårigheter föreligga att generellt ange storleken härav, eftersom föreningen icke har uppgift om delägarnas försäkringssummor.

Önskvärt vore att bestämmelsen med hänsyn till omständigheterna finge uteslutas.

§ 25. I stadgarna har intagits en uppställning, utvisande beräkningen av det nettoöverskott, som skall kunna utgå i form av återbäring. I de fall föreningsstämman beslutar, att nettoöverskottet — eller viss del därav — skall återbäras till delägarna, kan fördelningen lämpligen ske i proportion till de av varje medlem under året erlagda avgifterna. Dock böra försäkringstagare, som åtnjutit ersättning under året, icke erhålla premieåterbäring.

Såsom framhållits i kapitel 15 är det under alla förhållanden nödvändigt att låta föreningens erforderliga konsolidering gå före utdelning av återbäring.

§ 26. Enligt allmän praxis inom mindre försäkringsföretag hänvisas vid tvister till skiljedomsförfarande. Nu gällande lag om skiljemän är av den 14 juni 1929.

§ 27. För ändring av föreningens stadgar gälla de bestämmelser, som återfinnas i lagen om försäkringsrörelse.

§ 28. Tillgångar, som återstå efter föreningens upplösning, böra kunna överlämnas till sådana ändamål, som främja delägarnas intressen. Beslut härom fattas på föreningens stämma, varvid emellertid den övervakande myndigheten först bör ha lämnat sitt medgivande.

Sammanfattning av utredningens förslag.

1. Frånsett de understöd, som fiskare erhållit av staten, då de till följd av förluster av fiskredskap råkat i nödställd belägenhet, ha fiskarena hittills själva fått taga de ekonomiska konsekvenserna av redskapsförluster.

Utredningen föreslår en försäkringsvägen ordnad riskutjämning, genom vilken fiskarena borde kunna vinna större trygghet än nu. Efter att mot varandra ha vägt fördelar och nackdelar av olika sätt att ordna en fiskredskapsförsäkring förordar utredningen en försäkring, byggd på lokala ömsesidiga försäkringsföreningar. Utan att ange hur olika detaljproblem skola lösas, har utredningen dragit upp allmänna riktlinjer för en fiskredskapsförsäkring, vilka böra prövas under ett antal år för att därefter definitivt utformas med hänsyn till de vunna erfarenheterna. (Kap. 5).

2. Initiativ till fiskredskapsförsäkringsföreningar bör enligt utredningen som regel kunna tagas av redan nu befintliga organisationer bland fiskarena. (Kap. 6).

3. Utredningen räknar med att en försäkringsförening skall upprättas för västkusten och en annan för sydkusten. På ostkusten anser utredningen att man till en början skall bilda ett antal föreningar med resp. verksamhetsområden begränsade till endast ett eller ett par län. För insjöfiskarena böra tills vidare inga åtgärder vidtagas. Dessa skola liksom hittills kunna erhålla bidrag av statsmedel.

Principiellt skola fiskare, vilka ha möjlighet att ingå i en försäkringsorganisation, efter en övergångsperiod uteslutas från möjligheten att i någon av nuvarande former erhålla statens hjälp. (Kap. 7).

4. Svårigheten att utöva effektiv kontroll är ifråga om en fiskredskapsförsäkring ovanligt stor, icke minst på grund av de värdevariationer, som uppstå i samband med att redskapen åldras och slitas. Utredningen föreslår, att den erforderliga kontrollen vid inträffade skador skall utövas genom av försäkringsföreningen lokalt tillsatta besiktningsmän, i första hand valda bland delägarna själva.

Genom den form för avgiftsbetalning, som förordas, kan en komplicerad och kostsam årlig individuell besiktning och märkning av varje redskap undvikas. (Kap. 9).

5. Utredningen föreslår, att försäkringsavgiften icke skall baseras på redskapsvärdena utan på fångstens värde. Storleken av den försäkringsavgift, som varje försäkringstagare skall betala, bör enligt utredningens förslag fastställas till 1 % av det totala värdet av försåld fångst. Försäkringsavgiften bör, där så kan ske, upptagas genom avdrag på den försäljningssumma, fiskarena erhålla vid fångstens försäljning genom försäljningsföreningen. (Kap. 10).

6. Eftersom en så konstruerad försäkringsavgift icke kan varieras med hänsyn till olikheter i riskhänseende mellan försäkrade redskap, föreslår utredningen en graderad självrisk. Redskap med stora förlustrisker skola sålunda medföra en större självrisk för försäkringstagarna än sådana redskap, som mera sällan skadas eller gå förlorade. Storleken av självrisken skall fastställas efter erfarenhet och beräknas variera mellan 20 och 40 % av skadans värde. Den minsta självrisken vid ett och samma skadefall skall utgöra 100 kronor. (Kap. 11).

7. Inom föreningarna bör ske en fondbildning, tillräckligt stor för att tillgodose behovet av utjämning vid *normala* variationer i skadeförloppet.

Av uppkommande överskott skall enligt utredningens förslag i första hand 25 % varje år avsättas till en reservfond. Sedan därefter vissa avsättningar skett till en för samtliga redskapsförsäkringsföreningar gemensam fond (statens utjämningsfond), skall även återstoden av överskottet avsättas till reservfonden, intill dess denna uppnått ett belopp, som motsvarar minst två års avgifter från medlemmarna. (Kap. 12).

8. Statens stöd bör enligt utredningens uppfattning huvudsakligen komma ifråga vid *katastrofartade* anhopningar av skador, under det att de normala skadorna skola täckas av fiskarens egna avgifter.

Utredningen föreslår, att en särskild fond grundas, förslagsvis benämnd Statens utjämningsfond för fiskredskapsförsäkring. Denna fond skall tjäna som en utjämningskassa för samtliga fiskredskapsförsäkringsföreningar i landet. Till fonden skola fiskredskapsförsäkringsföreningarna bidra med högst 5 % av de på verksamhetsåret belöpande avgifterna från föreningarnas medlemmar, varjämte staten skall lämna anslag.

Förutsättningarna för utbetalning av bidrag ur fonden skola vara följande: Underskott på en fiskredskapsförsäkringsförenings verksamhet skall, sedan eventuella odisponerade belopp först tagits i anspråk, täckas genom nedsättning av föreningens reservfond intill 50 % av dess storlek. Om ytterligare underskott sedan kvarstår, skall föreningen erhålla bidrag från statens utjämningsfond med 9/10 av då kvarstående underskott. Återstående tiondel täckes genom ytterligare nedsättning av föreningens egen reservfond.

Storleken av de årliga bidrag, som från statens utjämningsfond komma att tillföras försäkringsföreningarna av statsmedel, borde enligt utredningen mycket

approximativt kunna angivas till i genomsnitt 30 000—40 000 kronor per år, sedan försäkringsverksamheten på grundval av vunna erfarenheter rationellt organiserats.

Utredningen föreslår dessutom, att ett statligt organisationsbidrag, uppgående till 3 kronor per försäkrad medlem och år, skall utgå i samband med försäkringsföreningarnas tillkomst under exempelvis 5 år. Även om större delen av saltsjöfiskarena på en gång skulle komma att ansluta sig till en fiskredskapsförsäkring, torde det sammanlagda organisationsbidraget sannolikt icke bliva större än högst 50 000 kronor per år. (Kap. 13).

9. Skulle verksamheten gå med sådan förlust, att föreningens reservfond blivit tömd och ytterligare bidrag från statens utjämningsfond icke kunna erhållas enligt reglerna för bidrag från denna, skall uttaxering kunna ske bland föreningens delägare, dock högst med ett belopp som motsvarar en årsavgift. (Kap. 14).

10. Med hänsyn till svårigheterna att förutberäkna storleken av behövliga avgifter föreslår utredningen, att i fiskredskapsförsäkringsföreningarna införes möjlighet till premieåterbäring såsom en regulator. Sådan återbäring får emellertid lämnas endast under förutsättning, dels att bidrag från staten icke i någon form utgått under det gångna verksamhetsåret, dels att föreningens reservfond är fylld, d. v. s. motsvarar minst två års avgifter.

I den mån fiskarena genom försiktighet vid redskapens användning kunna nedbringa förluster och skador, återverkar detta på deras möjlighet att erhålla återbäring.

Rent principiellt hävdar utredningen, att reglerna för eventuell återbäring skola utformas på sådant sätt, att återbäring under inga omständigheter lämnas, förrän försäkringsföreningarnas egen fondbildning tillgodoser behovet av erforderlig riskutjämning under normala skadeår. (Kap. 15).

11. Varje till försäkringsföreningen ansluten fiskare skall ingå i försäkringen med samtliga sina redskap. Ett uteslutande av vissa redskap ur försäkringen stöter på praktiska svårigheter med hänsyn till avgiftsbetalningen och bör sålunda icke genomföras, förrän erfarenheten visat att undantagsbestämmelser äro nödvändiga. (Kap. 17).

12. Det har icke ingått i utredningens uppdrag att undersöka frågan om båtförsäkring för fiskarena. Då denna fråga av allt att döma icke överallt är löst på ett tillfredsställande sätt, förordar utredningen dock att fiskarena på de kuststräckor, där det föreligger behov av båtförsäkring, stimuleras att ordna även båtförsäkring, när fiskredskapsförsäkring skall organiseras. (Kap. 18).

13. Eftersom bidrag till försäkringsföreningarna beräknas komma att utgå av statsmedel, bör det skapas möjligheter till offentlig kontroll och övervakning av föreningarnas verksamhet. Förutom den övervakning, som enligt lag sker för försäkringsföretag genom försäkringsinspektionen, bör det praktiska arbetet inom föreningarna granskas av en övervakande myndighet. Detta uppdrag bör måhända kunna lämnas till den fiskeristyrelse, som torde komma att tillsättas, eller till lantbruksstyrelsens fiskeribyrå. Den övervakande myndigheten, som bör samverka med försäkringsinspektionen, skall bl. a. ha till uppgift att med ledning av på olika håll vunna erfarenheter granska försäkringsvillkoren, bedöma självrisken, förvalta statens utjämningsfond och utbetala bidrag från denna.

Den övervakande myndigheten skall dessutom utse en ledamot och en suppleant i styrelsen för varje försäkringsförening jämte en revisor. (Kap. 19).

14. Utredningen föreslår till sist, att en i försäkringstekniska frågor erfaren person som försäkringskonsulent skall ställas till fiskredskapsförsäkringsföreningarnas förfogande och även medverka vid dessas tillkomst. Denne bör knytas till den övervakande myndigheten. (Kap. 20).

Bolagsordning för Gävleborgs läns Ömsesidiga Fiskredskapsförsäkringsbolag.

Antagen vid konstituerande bolagsstämma
den 26 juni 1943.

§ 1.

Detta bolag, vars firma är Gävleborgs läns ömsesidiga fiskredskapsförsäkringsbolag, har till ändamål att meddela försäkring av fiskredskap i enlighet med nedan angivna bestämmelser.

§ 2.

Försäkring meddelas endast åt yrkes- och binäringsfiskare, som äro bosatta inom Gävleborgs län och som tillhöra lokala fiskeriorganisationer, anslutna till Gävleborgs läns fiskareförbund.

§ 3.

Delägare i bolaget äro försäkringstagarna.

För bolagets förbindelser svarar varje delägare intill ett belopp av trettio (30) kronor. Delägare är skyldig att till bolaget avlämna skriftlig förbindelse att, på sätt i § 21 sägs, till täckande av brist i bolaget vidkännas uttaxering intill ett belopp av trettio (30) kronor.

Bolaget må icke anses bildat, förrän minst 100 personer tecknat sig som delägare med ett sammanlagt försäkringsbelopp av minst 60.000 kronor.

§ 4.

Försäkringsverksamheten omfattar endast fiskredskap avsedda för strömmingsfiske.

Bolaget må ej ikläda sig ansvarighet för fiskredskap eller kvotdelar därav tillhöriga en försäkringstagare till högre belopp än 650 kronor per år.

§ 5.

Bolagets angelägenheter förvaltas av en styrelse, som skall hava sitt säte i Hudiksvall och bestå av 5 ledamöter och 5 suppleanter. Till ledamot och suppleant kan utses även den, som icke är delägare i bolaget.

Ledamöter och suppleanter väljas å ordinarie bolagsstämma för två år, räknat från dagen för bolagsstämmans hållande. Första gången val sker väljas 3 ledamöter för två år och två ledamöter för ett år.

Styrelsen är beslutför, då minst 3 styrelseledamöter äro tillstädes.

Styrelsen utser inom sig ordförande, vice ordförande, sekreterare och kassaförvaltare.

Rätt att teckna bolagets firma tillkommer den eller dem, styrelsen inom sig därtill utser. Vid sidan av styrelsen tillsätts årligen besiktningsmän, vilka skola verkställa värdering av de försäkrade redskapen samt av uppkomna skador och förluster, allt i enlighet med av styrelsen utarbetat och av bolagsstämman godkänt reglemente.

Som rådgivare åt besiktningsmännen väljas av fiskareförbundets lokalföreningar en försäkringskommitté av lämpligt antal personer med samma antal suppleanter.

§ 6.

Två revisorer och två revisorssuppleanter väljas å ordinarie bolagsstämma för tiden intill nästa ordinarie stämma.

§ 7.

Räkenskapsår sammanfaller med kalenderår.

Styrelsen skall före den 1 februari till revisorerna avlämna förvaltningsberättelse jämte vinst- och förlusträkning samt balansräkning för det gångna året.

Revisorerna skola före den 1 mars till styrelsen avlämna sin revisionsberättelse och däri bestämt till- eller avstyrka ansvarsfrihet för styrelsen.

§ 8.

Ordinarie bolagsstämma hålles en gång årligen senast i april. Å densamma skall förekomma:

- 1) Val av ordförande för stämman.
- 2) Upprättande och godkännande av röstlängd.
- 3) Fråga huruvida stämman behörigen utlysts.
- 4) Utseende av justeringsman, vilken jämte stämmans ordförande skall justera det vid stämman förda protokollet.
- 5) Föredragning av styrelsens förvaltningsberättelse, vinst- och förlusträkningen, balansräkningen samt revisorernas berättelse ävensom ärenden, som omedelbart föranledas av någon av dessa berättelser, fastställande av balansräkningen samt fråga om ansvarsfrihet för styrelsen.
- 6) Fråga om arvode och reseersättning till styrelseledamöter och revisorer.
- 7) Eventuella val av ledamöter och suppleanter i styrelsen.
- 8) Val av revisorer och revisorssuppleanter.
- 9) Bestämmande av antalet besiktningsmän och deras arvode.

Vill röstberättigad delägare hänskjuta ärende till prövning å ordinarie stämma, skall anmälan därom skriftligen göras hos styrelsen minst 10 dagar före stämmans hållande.

§ 9.

Extra bolagsstämma hålles, då styrelsen anser lämpligt, eller då revisorerna med anledning av sin granskning skriftligen med angivande av skälet påfordra sådan stämma, eller ock då minst en tiondedel av samtliga delägare i bolaget för uppgivet ändamål skriftligen påfordra sådan stämma.

Vid extra bolagsstämma må ej beslut fattas rörande ärende, som ej varit angivet i kallelsen till stämman. Är fråga om ändring av bolagsordningen, skall den föreslagna ändringen till sitt huvudsakliga innehåll angivas i kallelsen.

§ 10.

Röst rätt vid bolagsstämma tillkommer delägarna efter huvudtalet.

Röstning vid bolagsstämma skall ske med slutna sedlar, om röstberättigad det begär.

Enkel röstövertikt gäller, där ej annorlunda är i lagen om försäkringsrörelse eller denna bolagsordning stadgat. Vid lika röstetal gäller den mening, som ordföranden biträder.

Röstberättigad, som är hindrad närvara, äger genom fullmakt överlåta sin rösträtt på annan röstberättigad. Dock må ingen på grund av fullmakt föra talan eller utöva rösträtt för mer än 25 andra röstberättigade.

§ 11.

Kallelse till bolagsstämma sker genom annons i tidningen »Ostkusten» samt genom skriftlig kallelse till fiskarförbundets lokalföreningar, som i enlighet med sina stadgar kalla medlemmarna. Till ordinarie stämma skall kallelse ske senast 14 dagar före stämman och till extra stämma senast 8 dagar före densamma.

Andra meddelanden till delägare och röstberättigad, som icke är delägare, skola översändas per post.

§ 12.

Styrelsen är icke berättigad att utan bolagsstämmans bemyndigande upptaga lån för bolagets räkning.

§ 13.

Ansökan om inträde göres skriftligen till styrelsen.

Sökanden har att för bolagets besiktningsman för försäkring uppvisa alla sina för strömmingsfiske avsedda fiskredskap. Dessa skola då vara försedda med ägarens namn eller märke samt det årtal, då redskapet anskaffades.

Varje redskap hänföres av besiktningsmannen till någon av följande försäkringsklasser:

klass 1: nya eller ungefär med nya jämställda redskap;

klass 2: i fullgott stånd varande redskap, som ej äro att hänföra till klass 1;

klass 3: mindre goda, men tillräckligt hållfasta och fullt användbara redskap.

Besiktningsmannen förser varje redskap med märke, angivande försäkringsklassen.

§ 14.

Endast tillräckligt hållfasta och fullt användbara redskap kunna försäkras, och redskap, som vid besiktning enligt § 13 icke hänförts till någon av klasserna 1—3, kunna icke försäkras.

Med ledning av besiktning enligt § 13 utfärdas försäkringsbrev av styrelsen eller å styrelsens vägnar av de styrelseledamöter, som av styrelsen därtill utsetts. I försäkringsbrevet skola redskapen uppräknas och deras försäkringsklass samt försäkringsvärde angivas. Försäkring kan dock avse enbart för strömmingsfiske avsedda fiskredskap med ett angivet sammanlagt försäkringsvärde och omfattar då försäkringstagarens samtliga försäkringsbara redskap av ifrågavarande slag.

Försäkringsbrevet skall även angiva det försäkringsbelopp, för vilket bolaget svarar i fråga om vart och ett av de försäkrade redskapen.

Försäkringen träder i kraft den dag, som anges i försäkringsbrevet, och gäller för ett år därefter men kan förlängas för ett år i sänder.

För varje nytt år, under vilket försäkringen skall gälla, har försäkringstagaren att uppvisa de försäkrade redskapen för ny besiktning och eventuellt åsättande av nya försäkringsvärden.

§ 15.

Försäkring beviljas till två tredjedelar av redskaps värde, dock att, därest det i § 4 stadgade maximibeloppet för en försäkringstagare skulle komma att överskridas, försäk-

ringsbeloppet för varje av honom försäkrat redskap skall utgöra den del av redskapets värde, som är lika med förhållandet mellan maximibeloppet och sammanlagda värdet av försäkringstagarens försäkrade redskap.

Försäkringen gäller mot sådan totalförlust och partiell skada, som under eller i omedelbart samband med utövande av fiske tillfogas redskap genom storm, ström, översegling eller annan därmed jämförlig händelse.

Ersättning utgår dock icke för förlust eller skada:

a) å redskap, medan det är utlagt inom inprickad segelled eller å minerat eller eljest av myndighet för fiske förbjudet område eller sedan det upphört att vara försäkringsbart enligt § 14,

b) genom drivmina eller händelse, som eljest är att anse som krigsfara (annan krigshändelse),

c) genom uppsåt eller grov vårdslöshet av försäkringstagaren,

d) genom normal slitning,

e) då värdet av vad som genom samma olyckshändelse förlorats eller skadats icke uppgår till 75 kronor.

Ersättning utgår icke heller i den mån det kan antagas, att förlust eller skada uppkommit därigenom, att försäkringstagaren icke efterkommit föreskrifterna i Kungl. förordningen den 26 oktober 1906 (nr 93) angående åtgärder till undvikande av ombordläggning samt signaler för angivande av nöd å fartyg eller Kungl. kungörelsen den 15 december 1933 (nr 658) med bestämmelser angående utmärkning av vissa fiskredskap under fiske om natten i saltsjön.

§ 16.

Vid totalförlust utgår ersättning för varje förlorat redskap med $\frac{2}{3}$ av det i försäkringsbrevet angivna försäkringsvärdet, minskat med vad av detta, sedan det bestämdes, kan antagas hava gått förlorat genom ålder och bruk, nedsatt användbarhet eller annan liknande omständighet.

Vid partiell skada utgår ersättning för varje skadat redskap med $\frac{2}{3}$ av skadans uppskattade belopp.

Såväl vid totalförlust som vid partiell skada skall avdrag ske för ersättning, som av annan anledning än försäkringen kommer försäkringstagaren till godo till följd av olyckan.

Ersättning utgår icke i något fall, vare sig vid totalförlust eller vid partiell skada, med högre belopp än försäkringsbeloppet.

§ 17.

Årsavgift, som erlägges för helt kalenderår, utgår dels med 5 kronor per försäkringstagare, dels ock med ett i förhållande till försäkringsrisken avpassat belopp, lägst 0,5 och högst 1 procent av den summa Gävleborgs läns fiskförsäljningsförening u. p. a. utbetalar till försäkringstagaren för av honom levererad strömming, dock lägst 15 kronor per år.

§ 18.

Årsavgift för nytillträdande försäkringstagare erlägges inom en månad efter försäkringsbrevets utfärdande. I övrigt betalas årsavgift före mars månads utgång.

Om årsavgift ej erlagts på föreskriven tid och fjorton dagar förflutit efter det styrelsen givit försäkringstagaren meddelande med erinran om avgiftens förfallodag, ikläder sig bolaget ej längre ansvarighet för försäkringen.

§ 19.

Förlust av eller skada å försäkrad redskap skall ofördröjligen anmälas för vederbörande besiktningsman med uppgift om huru förlusten eller skadan uppstått; varjämte försäkringstagaren skall uppvisa den skadade redskapen, där denna ej gått helt förlorad.

Försäkringstagaren skall därjämte lämna förklaring på heder och samvete angående förlustens eller skadans inträffande och dess storlek. Har förlust inträffat under sådana omständigheter, att den ej kan styrkas, skall förklaringen lämnas under edlig förpliktelse.

Besiktningsman har att med ledning av försäkringstagarens rapport över förlust eller skada upprätta fullständigt protokoll, som i samband med rapport över skadan översändes till bolagets styrelse.

Beslut om utbetalning av ersättning fattas av styrelsen.

§ 20.

Styrelsen, som handhar bolagets angelägenheter i enlighet med denna bolagsordning samt bolagets i laga ordning fattade beslut, bär ansvaret för bolagets skötsel och bokföring samt för bolagets verksamhet i övrigt. Medel, som icke äro erforderliga för löpande utgifter, skola insättas å bankräkning.

§ 21.

All å bolagets rörelse uppkommen vinst skall avsättas till bolagets reservfond.

Reservfonden får användas allenast till täckande av brist å rörelsen.

Om enligt fastställd balansräkning brist förefinnes å rörelsen, må bristen täckas genom nedsättning av reservfonden med belopp, som högst motsvarar hälften av fonden. I den mån bristen icke täckes på detta sätt, skall den, ökad högst med en tiondedel, uttaxeras å dem som under hela eller någon del av den tid balansräkningen avser varit delägare i bolaget. Uttaxering må dock icke för någon delägare överstiga ett belopp som överstiger 30 kronor. Kan förlusten icke på detta sätt täckas, skola skadeersättningarna för berörda år nedsättas på sätt lagen om försäkringsrörelse föreskriver. Dock skall sålunda icke ersatt skada kunna gäldas av eventuell vinst under de två närmaste kalenderåren efter det, då skadan skett.

§ 22.

Twist mellan bolaget och delägare beträffande värderingen av skada eller förlust av fiskredskap får icke dragas inför domstol, utan skall avgöras av skiljemän enligt gällande lag om skiljemän.

§ 23.

Har delägare klagomål att framställa emot besiktningsmans utlåtande, skall det göras skriftligen hos styrelsen, som är skyldig undersöka saken och skriftligen meddela klaganden sitt beslut.

Vinnes icke rättelse härigenom är delägare berättigad skriftligen framlägga saken på bolagsstämma. Vid sådana tillfällen skall styrelsen före ärendets behandling remittera ärendet till särskild av styrelsen utsedd besvärsnämnd, vilken till bolagsstämman avger utlåtande över besvären. Ej må eljest sådana frågor förekomma å sådan stämma.

§ 24.

Beslut om ändring av denna bolagsordning vare icke giltigt med mindre samtliga röstberättigade i bolaget förenat sig därom eller beslutet fattats å två på varandra följande

bolagsstämmor, därav minst en ordinarie, och å den stämman, som sist hålles, biträts av minst två tredjedelar av de röstande.

Beslut om bolagets trädande i likvidation i annat fall, än då bolaget på grund av bestämmelsen i § 25 här nedan skall upphöra med sin verksamhet, vare ej heller giltigt, med mindre såamma villkor som ovan stadgats uppfyllts.

§ 25.

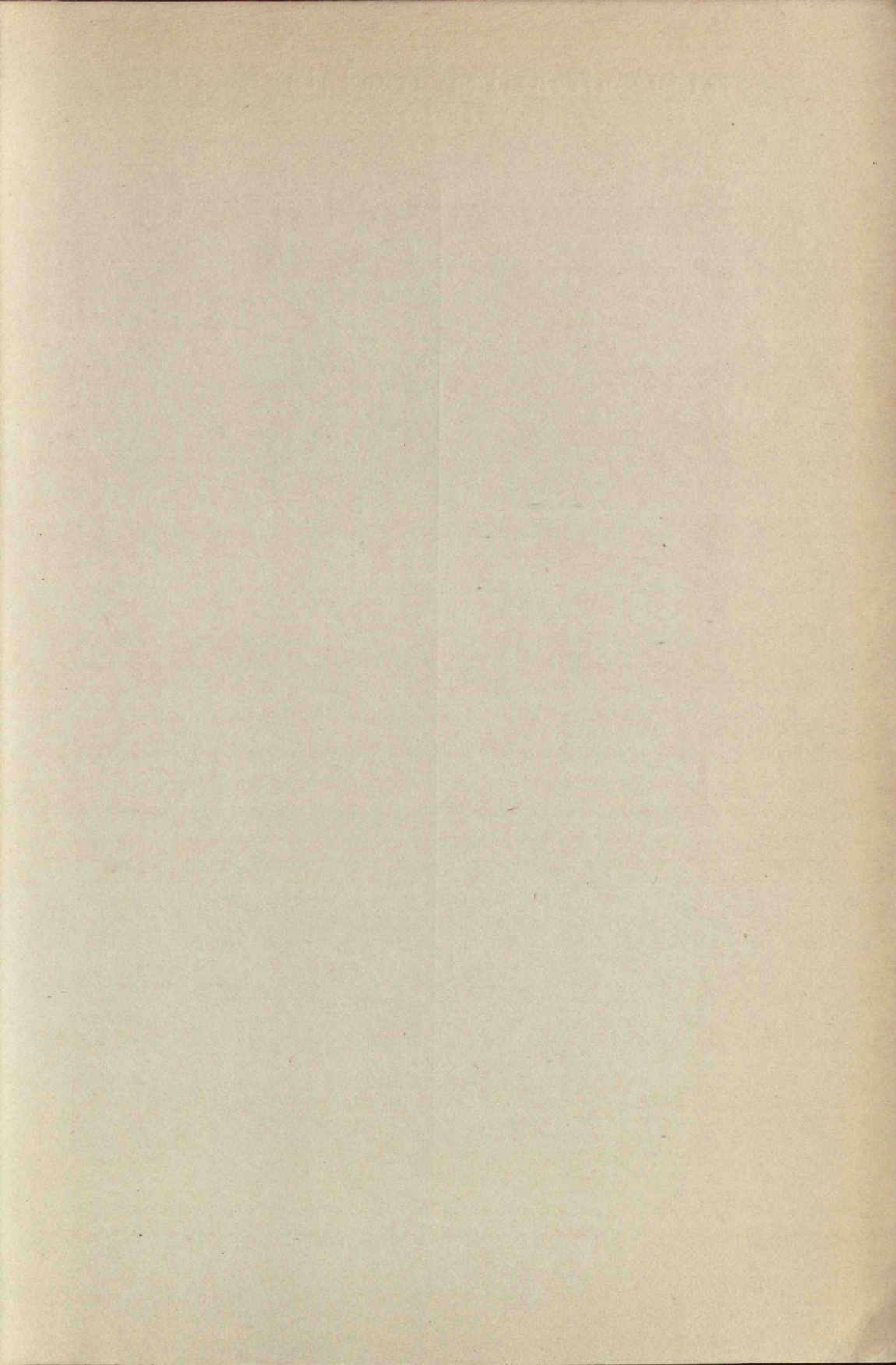
Skulle antalet delägare understiga 50 eller skulle sammanlagda försäkringssumman nedgå under 30.000 kronor, skall styrelsen sammankalla delägarna till bolagsstämma för fattande av beslut om bolagets trädande i likvidation eller för vidtagande av erforderliga åtgärder för bolagets fortsatta bestånd. Om sådan stämman skall försäkringsinspektionen underrättas.

§ 26.

Om, sedan bolaget trätt i likvidation och dess affärer lagligen avvecklats, tillgångar finnas, skola av dessa, i den mån de därtill förslå, först återbetalas delägarnas sist inbetalda årsavgifter.

Återstå därefter tillgångar, skola desamma oavkortade tillfalla Gävleborgs läns fiskarförbund för att användas på sätt bolaget beslutat.

Statens offentliga utredningar 1947

Systematisk förteckning

Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättsskipning. Fångvärd.
Förslag till konvention mellan Sverige, Danmark och Norge om erkännande och verkställighet av domar i brottmål m. m. [16]
Lagberedningens förslag till jordabalk. 1. [38]
Betänkande med förslag om upphävande av äldre giftermålsbalken [43]
Förslag till tryckfrihetsförordning. [60]

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.
Betänkande med utredning rörande riksräkenskapsverkets organisation. [13]
1945 års lönekommitté. 2. Betänkande med förslag till statens allmänna avlösningsreglemente m. m. [23]
Betänkande ang. reglering av anställningsförhållandena för viss civil personal inom statsförvaltningen. Del 2. Personal med teknisk utbildning m. fl. [58]

Kommunalförvaltning.
Betänkande med förslag till lag om regionkommuner m. m. [30]
Kommunallagskommitténs betänkande 1 med förslag ang. ändringar i kommunallagarnas bestämmelser om borgerlig primärkommuns kompetens och om kvalificerad majoritet. [53]

Statens och kommunernas finansväsen.

Politi.

Polisen och allmänheten. Betänkande med förslag till tjänstereglerna för polisväsendet. [45]

Nationalekonomi och socialpolitik.

Kollektiv tvitt. Betänkande med förslag att underlätta hushållens tvättarbete. [1]
Kommitténs för partiellt arbetsföra betänkande. 2. Förslag angående yrkesvägledning och yrkesutbildning för partiellt arbetsföra m. m. [18] 3. Utredningar och förslag ang. sysselsättnings- och arbetsterapi vid vissa sjukhus och vårdanstalter m. m. [44]
Kompetensfördringar för statliga, vissa halvstatliga och kommunala tjänster samt sådana yrken och befattningar, för vilkas utövande kräves av statlig myndighet utfärdad behörighetförklaring eller legitimation. [19]
Socialvårdskommitténs betänkande. 15. Utredning och förslag ang. särskilda barnbidrag och bidragsförskott m. m. [21]
Betänkande rörande ett centralt arbetsmarknadsorgan. [24]
Slutbetänkande avgivet av bostadssociala utredningen. Del 2. Saneringen av stadssamhällellenas bebyggelse. Organisationen av låne- och bidragsverksamheten för bostadsändamål. [26]
Stuveriverksamheten i svenska hamnar. [28]
Välfärdsanordningar för sjöfolk i hamn. [29]
1945 års skorstjärnbärgesutredningens betänkande. Del 1. Utredning rörande bostads- och levnadsförhållandena på hemmansstugorna med förslag till åtgärder för bostadsbeståndets komplettering och förbättrande. [37]
Statsmakter och folkhushållningen under den till följd av stormåttskriget 1939 inträdda krisen. Del 7. Tiden juli 1945—juni 1946. [41]
Betänkande ang. familjeliv och hemsarbete. [46]

Hälsa- och sjukvård.

Statens sjukhusutredningens av år 1943 betänkande. 2. Den lasarettsslutna B-sjukvården jämte anstaltsvården av kroniskt sjuka. [61] 3. Utredningar och förslag ang. sysselsättnings- och arbetsterapi vid vissa sjukhus och vårdanstalter n. m. [44]

Allmänt näringsväsen.

Elkraftutredningens redogörelse nr 1. Redogörelse för detaljdistriktörerna samt deras råkräftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Inledande översikt. [3]
Betänkande med förslag till standardtariffer för detaljdistribution av elektrisk kraft. [4]
Eldkraftutredningens redogörelse nr 2: 15. Redogörelse för detaljdistriktörerna samt deras råkräftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Älvsborgs län.

[20] 2: 12. Malmöhus län. [35] 2: 11. Kristianstads län. [40]. 2: 8—10. Kalmar län, Gotlands län och Blekinge län. [48] 2: 25. Norrbottens län. [54] 2: 13—14. Hallands län samt Göteborgs och Bohus län. [57]
Möbler. Betänkande avgivet av 1946 års möbelutredning. [52]

Fast egendom. Jordbruk med binärningar.

Betänkande ang. fiskerinäringens efterkrigsproblem samt den prisreglerande verksamheten på fiskets område. [2]
Betänkande med förslag ang. lantmåterpersonalens organisation samt avlösningsförhållanden m. m. [7]
Betänkande med förslag ang. fiskets administration m. m. [8]
Utredning med synpunkter på sågverksdriften i Norrland och förslag angående inrättande av en central sågverkskola. [32]
Redogörelse i sammandrag för utredning rörande planering av jordbruket och skogsbruket i Nedertorneå kommun. [33]
Vid andra riksskogstaxeringen av Norrland åren 1938—42 använd metodik och härom vunna erfarenheter. Redogörelse avgivet av 1937 års riksskogstaxeringsnämnd. [36]
Betänkande ang. organisationen av försöksverksamheten på jordbrukets område. [42]
Fiskerättskommitténs förslag till fiskelag jämte därmed sammanhängande författningar. [47]
Fiskredskapsförsäkring. Betänkande avgivet av fiskredskapsförsäkringsutredningen. [62]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Industri.

Handel och sjöfart.

Handeln med olja. Betänkande med förslag avgivet av oljeutredningen 1945. [14]
Betänkande med förslag till ändrad lagstiftning ang. handel med skrot, lump och begagnat gods. [22]
Sysselsättningsförhållandena inom varuhandeln. [50]

Kommunikationsväsen.

Bank-, kredit- och penningväsen.

Försäkringsväsen.

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.
Betänkande med förslag till geofysiskt observatorium i Kiruna m. m. [6]
Betänkande om tandläkarutbildningens ordnande m. m. Del 3. Tandläkarinstitutens organisation m. m. [9]
1940 års skolutredningens betänkanden och utredningar. 8. Utredning och förslag rörande vissa socialpedagogiska anordningar inom skolväsendet. [11] 9. Gymnasiet. [34] 10. Flickskolan. [49]
Ungdomens fritidsverksamhet. Ungdomsvårdskommitténs betänkande del 4. [12]
1941 års lärarlönesakkunniga. Betänkande med förslag till lönerreglering för övningsskolor. [15]
Stöd åt utvecklingshämmande ungdom. Ungdomsvårdskommitténs betänkande del 5. [17]
1945 års akademikerutredning. [25]
Betänkande med förslag till ändrad ordning beträffande vissa helgdagar. [27]
Betänkande med förslag ang. utbildning av befull för handelsflottan m. m. [31]
Supplement nr 7 till Sveriges familjenamn 1920. [39]
Betänkande om granskning och antagning av läroböcker. [51]
Utredning med förslag ang. utbildning av lärare för industri och hantverk vid anstalter för yrkesundervisning m. m. [55]
Utredning ang. organisationen av den finska församlingen i Stockholm samt de tyska församlingarna i Stockholm och Göteborg m. m. [56]
Betänkande med förslag ang. forsknings- och försöksverksamheten samt undervisningen på mejerinäringens område m. m. [59]

Försvarsväsen.

1944 års militärsjukvårdskommitténs betänkande. Del 2. [5]
Betänkande med förslag rörande civilförsvarets organisation m. m. [10]

Utrikes ärenden. Internationell rätt.